

Balayar Sadiq

***Allahın
unutduđu
adam***

BAKI-YAZIÇI-2010

Az2
2010

Balayar Sadiq
(Əliyev Balayar Sadiq oğlu)

“Allahın unutduğu adam”
(Azərbaycan dilində)

Bakı “Yazıçı” nəşriyyatı 2010, 202 səh

B 63

BBKC 63

Redaktor:

Səlim BABULLAOĞLU

Bu kitabdakı şeirlər və poemalar poetik məxsusiliyi, ifadə əlvanlığı və modern düşüncə zənginliyi ilə diqqəti cəlb edir. Şairin sözə qarşı məsuliyyəti, bədii təfəkkürünün fəlsəfi tutumu onun sənətkarlıq keyfiyyətlərini sərgiləyir. Müəllifin poetik axtarışlarında müasirliklə tarixiliyin, milliliklə bəşəriyyətin sintezi maraq doğurur.

*Bu kitab şair Balayar Sadiqin 45 yaşına
Səməi Vəfadarovun və “Yazıçı” nəşriyyatının hədiyyəsidir.*

B 5204000042 - (204) 16-01 qrifli nəşr
M - 656 - 2010

© YAZIÇI

Uca Allahın adı ilə

BİR MİSRA

AZADLIQ

Bəs Azadlıq sözüne

qonmuş

göyərçinləri

kim uçurtdu?!

NARINCI RƏNGLİ SÖHBƏT

Gəl,
həqiqət haqqında
narıncı bir
söhbət edək...

Mən onun rəngindən,
ucalığından
söz açım,
Sən isə
enindən,
uzunundan danış...

Sonra
bir usta çağırmaq,
dediyin ölçüdə
bir ev tiksin...

Qapısına
bu sözləri yazaq:
«Lütfən, arzuları
ayağınızdan çıxarın,
döşəməyə
həqiqət xalçası sərilib»

MÜQƏDDƏSLİK

Ölüm
dəstəmaz alır
ismin yerlik halında...

Vaxtın başını qatmağa
bir şey yox.

İki min ildir
Həzrəti İsanı çarmıxa çəkir
kilsə zəngləri...

İki min ildir
Həzrəti Məryəmin
göz yaşlarında üzən
balıqlar salavat çevirir
üzü qibləyə.

Cibindəki
bəyaz dəsmalla
burnundan axan qanı
silməyə heyfislənir
müharibə sözü...

Keşişdən mollaya qədər
uzanan yol
şəkilçi qəbul etmir.
Nə molla bilir bunu,
nə də keşiş...

Nə yaxşı ki,
ən böyük müqəddəslik
adlıq haldadır...

TƏCAVÜZÜN RƏSMİ

Azadlıq
gözəl qadıdır.
Hamı onu sevər,
o isə
kөнül verməz heç kimə...
Ürəyinin qapısında
duran adamların üzündə
yalan çiçəkləyib.

Bizim kəndin kişiləri
hər gecə
öz azadlığını
qucaqlayıb yatır.
Azadlıq ətri gəlir
kəndimizin gecələrindən...

Yeri gəlmişkən deyim;
Dövlətlər
işğal olunmuş gözəllikdir...
Bayraqlar
təcavüzə uğramış gözəlliyin
səssiz harayı.
Bax, səmanın üzündəki
cırmaq izləri
himn misralarıdır...

Belə deyilsə,
bəs
Azadlıq sözünə qonmuş
göyərçinləri
kim uçurdu?!

AKSIOMA RİTMİ

Adamın it olması
İtin adam olması
Məchul ədəddir.

Adamla itin arasındakı
məsafə
cəbr dəftəridir...

Bu məsafədə aksiomalar
oyuncağı əlindən
alınmış uşağın
göz yaşları qədər
səmimilik qoxuyur.

Adamın uşaqlığı
itin küçüklüyünə
parodiyadır
cəngəllik qanunlarının
yuxusu
qarışır deyəsən...

Burada
məntiq başını götürüb
qaçır
misraların arasıyla.

Meydandan qaçmaq
qorxunun təbəssümüdür
ya da əksinə...

KONTURUN YOXLUĞU

Vaxtın
gözlərindən öpdüm.
Xatirələr
pişik balası kimi
cıırmaqladı alın yazımı...

Ayrılıqla
kəlmə kəsməyə
macal olmadı

Ümid
taleyin pəncərəsindən
hövlnək
atdı özünü üstümə

Mən atasızlığın
nə olduğunu bilirəm...

Həyətimizdəki alma ağacı
başımı sığallayırdı
həmin gün...

Əzrayılın ayaq izləri
xəcalətdən
yerə girmişdi həyətimizdə

Allaha
zəng vura bilmədim,
konturum bitmişdi...

DÖRD SUALIN CAVABI

Gördünmü heç
sükutun
köynəyini cırıb,
necə kişnəyir çöllər?

Soruşdunmu,
gecələr niyə
qaraltıya hürür
ağacları?

Daşların
yaddaş damarını tutub,
ürək döyüntülərini
saydınmı heç?

Bu suallar
palçıqlı kənd yoludur.
Ayaqqabından
uğursuz abituriyent
əhvalı boylanır.

Unutma,
dörd sualın
cavabıdır həqiqət,
bu suallar olmasa da...

TƏHQİR OLUNMUŞ ÖLÜM

Qatil
dar ağacının
xoşbəxtliyidir.
Dar ağacı
qatilin mükafatı...

İlk dəfə
boyundan yuxarı
qalxmaq xoşbəxtliyidir
qatilin ölümü...

Dar ağaclarını
edam etdilər,
seyrəlib
ümid meşələri.

İndi
Azadlıq çöllərində
təhqir olunur
qatillərin ölümü.

Bunu
bilirsinizmi,
cənab ölüm qatilləri?

YAŞAMAQ DÜSTURU

Göydələnləri
kərpic-kərpic ləpələnir
bu şəhərin...

Qağayaların
toz basmış səsinin
rəsmidir
zibillikdə eşələnən
küçə itləri.
Üzünü yumağa
bir ovuc
su tapmır dəniz.

Burada düşüncələr
qısır qadındır...
Qoruyucu vasitələrə
verilən pulların üstündə
xəcalətin
barmaq izləri yox...

Göydələnləriylə
göz üzünü cırmaqlayan
bu şəhərdə
həqiqətin şalvarını
boynuna qalstuk eləyiblər...

Daha keçib,
bir ovuc
həyasızlıq borc ver,
üzümdəki həyanı silim...
Yaşamaq lazımdır, yaşamaq...

KÖHNƏ YOL QEYDLƏRİ

Bir kilo
söhbət etdim
yolun kənarındakı ağacla.
Budaqlar
sırtıq uşaq kimi
zəhləmi tökdü...

Gördüm narahatlıqla
başını bulayır
ağacın dibindəki daş –
qaşlarını çatmış halda.

Heyrətimdən
üç metr kəsdim,
kəfənim olsun deyə...

Sən demə,
ömür sadəcə
həqiqəti axtarmaq
cəhdi deyilmiş...

Ümid
köhnə yoldur,
əgər inanmırsan
üstündəki
ayaq izlərindən soruş

MÜTALİYƏ

Qadın ayaqları
dünyanın
ilk əlifbasıdır.

Hərflərin üsyanıdır
Adəmlə Həvvanın
alın yazısı...

Kişi və Qadın
iki qədim
əlyazmadır.

Biri
başdan oxunur,
biri yarıdan...

Mən atamın
mütaliyəsiyəm...

NATÜRMORT

İt qarpız yeməz
deyirdin...

Bu İtin əlindəki
qarpız dilimi
əruz vəzində
can verir...

Rənglər yetim uşaq kimi
boynunu qoyub
çiyini üstə,
sükut damçılایır mövzudan

Naşı rəssamla
ögey ana arasında
duran riyazi işarə
üsyən bayrağıdır...

Diqqətlə bax,
saat əqrəbi
zamanın
təhlükəsizlik kəməridir...

İtin qarpız yeməyi vaxtın
natürmortudur...

Bəlkə
bir dilim vaxtın
dadına baxasan...

DÜŞÜNCƏ YOLU

Yol –
şəhər haqqında
düşüncədir...

Taleyin
küçələrində azmış
kənd uşağıdır şəhər...
öz içində
var-gəl edir
hər gün...

Həqiqətin
dizi üstə oturan
o kişini
sən görməmişən...

Yovşan ətirli
söhbətləri
hələ də
yaddaşımda ləpələnir...

Yol düşüncədir...
şəhər haqqında
olmasa da...

YORĞUNLUQ

Yaxın məsafələrə
qaçmaqdan
yoruldum artıq...
Depoya gedən qatarın
sonuncu vagonundan
seyr etməkdəyəm
bir vagon gecəni...

Elə bu vaxt
vaqonda bitən ağacın
içindən
bir qatar keçir,
relslərin iniltisi
morze əlifbasına lənət
oxumaqda...

Qatarın
sınıq pəncərəsindən
Freydin unudulmuş təbəssümü
asılib,
bir də
yaxın məsafələrin yorğunluğu...

UŞAQLIQ DOSTUMA

Yenicə kəsilmiş
budağın içində
bir ağac hönkürtüsü
sükutun
ayağı altında özildi...

Məşənin
içindən keçən yol
bir dəfə də olsun
dönüb
geri baxmadı...

Heyrətim heyrətdən
barmağını dişlədi.

Mən
ağaclar haqqında
yazdığım şeirin
varaqları
necə cırmaqladığımı
gördüm...

Yenə xatırladım...
alça ağacı
uşaqlıq dostumdur, axı...

ÇÖL ESKİZLƏRİ

Bu çölün düzündə
quşların səsinə
kətana
çəkə bilmədim...

Ovcumdakı su kimi
üstümə dağıldı
Allah...

Gözlərim rəngləri
naxış-naxış
dinləməkdə.

Daşların oxuduğu
müğamın üzündəki
şeh damcıları
kətanı islatdı...

Lənət şeytana,
həqiqət ağlamağa
vaxt tapdı,
bu çölün düzündə...

Rəssam olmadan
ölmək
böyük dərdidir...

SƏNİN BİLMƏDİKLƏRİN

Bu gün
bir misra da qərubsədim.

Qələbə və
məğlubiyyət sərhədində
basdırdığım sözün
xatirə günüdür...

Mina axtaranlara
ehtiyac yox daha.

Onsuz da
bütün söhbətlər
yoldan çıxmış
qatar kimidir.

Sən bilməzsən
belə şeyləri,
bilməzsən...
Avropada
qeyrət ağacı bitmir...

UNUDULMUŞ YOLLAR

Təcili yardım maşınından
ölümcül yaralanmış
bir yolu endirdilər...

Əcəl
ümid həkimin
bütün ölümlərini
qəbirdən çıxarıb,
boy sırasına düzdü
bu yolun üstündə...

Heyrətdən
ağzı açıla qaldı
xəstəxana qapıları.

Yaxın gəl,
sənə bir sirr açım;
Addım səsi
Yolun gözüdür...

«Kor ərəbin mahnısı»dır
unudulmuş yollar...

EYNƏKLİ MƏMLƏKƏT

Üfüqlər
əlləri qoynunda
baxır yollara...

Yollar
adam balası deyil,
söz anladasan...

Daha gözləri
yaxşı görmür
xatirələrin.

Eynəyini siləcəkdim,
məmləkətim...

Hələ də
mazuta bulaşmış
əllərimi axtarıram,
dostum ingilisin
ciblərində...

Üşüyür
dilimin ucunda
Tanrıya oxuduğum dua...

O UŞAQ

Həyat
ehtiyac şalvarının
arxa cibindən
bir qutu ümid çıxarıb
atdı stolun üstünə...

Sınıfdə
arxa oturacaqda əyləşən
uşaqdan savayı
bunu görən olmadı...

İndi Bakının
mərkəzi küçələrində
ümid alverinə
rəhbərlik edir
o uşaq.

Ancaq
hələ də şalvarının
arxa cibində
bir qutu
ümid gəzdirir...

GÜNAHIN EKOLOGİYASI

Ağacların
intihar etdiyi yerdə
polislər
maddi sübut kimi
qaranlığın şəhadət barmağını
tapdılar...

Xəcalət rəngiylə
kəsilmiş ağacların
şəklini çəkən rəssama
cinayət işi açıldı.

Ekoloji qanunları
imzalayan qələmin
boğazı qurudu,
bu haqsızlığa...

Belə
qanıqaraçılığın içində
kөнül açan
bircə misra var:

Günahın
ən gözəl tablosudur
qara rəngin təbəssümü...

TƏZAD KABUSU

Səni sevmək
sevgini təhqir etməkdir.
Allaha
küfr etməkdir
səni sevməmək.

Uzat ayaqlarını
yorğunluğun
qanı qaralsın
bir az...

Qarşıdan
birinci gün gəlir
birdən ayaqlayıb
keçərsən üstündən
vaxtın
ürəyinə xal düşər.

Görürsən də
sevgini anlatmaq
onu anlatmamağın
əmisini oğludur...

BALIQÇI HƏYATI

Tənhalıq səhrasında
balıq tutmaqla
məşğulam...

Ağlımı keçirmişəm
tilovun ucuna...

Üzündəki təbəssüm
balıq kimi çırpınır...

Sən
balıqçı olmağıma
şübhə edirdin...

Daha
çix get...
balıqları hürkütmə,
səhranın
yuxusu islanar...

AZADLIĞIN TƏNHALIĞI

Bir qaragöz sükut
ləhləyə-ləhləyə
keçdi
dənizkənarı parkdan.

Öz uşaqlığından
utandı karusellər.
Qərib palma ağacını
qəhər boğdu...

Ürəyimdə
söydüm qağayıları;
gör necə də
vecinə almırlar
sahildə tənhalıqdan
bağrı çatlayan Azadlığı...

TALE DEYİLƏN BUDUR

Ömür –
bir sərçə,
bir çöp,
bir daş...

Sərçənin qanadını qırdıq...
çöpü yandırdıq...
daşı atdıq
qanadıqırıq sərçəyə...

Beləcə gəlib çatdıq
ölü sərçələrin,
yanıq çöplərin,
atılmış daşların
töküldüyü gələcəyə...

Bir ölü sərçə,
bir yanıq çöp,
bir atılmış daş...

Tale deyilən,
bəlkə elə budur, qardaş...

1996

ROMAN MÖVSÜMÜ

Ayrılıq kimi soyuq bir hava...
Uzaqda bir ev var,
həyətində bir ağac,
ağacın dibində bir beşik...

Evin üstündən
bir bulud keçir,
ağacın yarpaqları üşüyür...

Beşiyə sarı
bir ilan sürünür..
Dünyanın
olar-olmazı görünür...

Evin gözləri kor,
ağacın dili lal,
beşik dünyadan xəbərsiz...

Beləcə
yaşayır içimdə
səssiz-səmirsiz.

Bir ev,
həyətində bir ağac,
ağacın dibində bir beşik...

1996

ATLI

Uzaq üfüqlərdən gələn atlı,
üst-başından
tanış günlərin qoxusu gəlir...

Uzaq üfüqlərdən gələn atlı;
gözlərin kimin gözüdü,
əllərin kimin əlidi,
tellərin kimin telidi...

Gəldiyin uzaq üfüqlərdən
saçına bir parça
dan yeri ilişib.

Çapıb gəldiyin kəhərin
kişnərtisi
yollarda düşüb...

Xəbərin varmı,
uzaq üfüqlərdən gələn atlı?...

İndi uzaq üfüqlərin qaşında
kimsəsiz bayraq kimi
bir kişnərti asılıb...
Üfüqləri
kimə tapşırdın, zalım?...

1996

ZARAFAT BİR YANA

Ağaclar
adımı bilmir.
İtlərdən soruşmağın
yeri yox.
Yollar da
addım səslərindən
kar olub,
soruşmağa dəyməz.

İndi
nə edim görəsən,
ad günümü
necə keçirim ki,
Ağaclar bilməsin,
itlər eşitməsin,
Yollar duymasın...

1996

SƏRÇƏ BALASINA MƏKTUB

Yaşıl qanı qaynayar
torpağın,
alça ağaclarının
gözlərindən
bəyaz yuxular daşar...

Bulud-bulud yarpaqlayar
göy üzü,
şimşəyi sarı çöp bilib
quşlar daşımaq istər
yuva qurmağa,
Bulud-bulud
dimdiklənər göy üzü,
bir quş dimdiyi qədər
dodağı qaçar
Tanrı səbrinin...

Və heç nədən xəbərsiz
bir sarıdimdik
sərçə balasına çatacaq
bu yaşıl məktub...

1996

QAPILAR

Dünya
bir açıq qapı,
bir bağlı qapı,
bir qıfıllı qapı...

Açıq qapını keçdim,
Bağlı qapını açdım.
Əl uzatdım
qıfıllı qapıya,
Gördüm əllərim əl deyil
bir cüt qara daşdı...

Açıq qapını bağladım,
Bağlı qapını açıq saxladım.
Qıfıllı qapıda oturub
özümü ağladım.

Mən açıq qapı,
Sən bağlı qapı,
Bəxt qıfıllı qapı...

1996

YADIMDADI

Yadımdadı
neçə misra-misra
dimdikləndirdi ümidlərim...

yadımdadı
adamlığın, insanlığın
payızı...

yadımdadı o axşam
ehtiyacın xınalı əlləri...

Və yadımdadı
üşüyən vüqarımla
necə yığıldım
balalarımın baxışlarına –
torpağa yığılan
yaralı əsgər kimi...

Hər şey yadımdadı...
Allahım,
Hələ də misralarım üşüyür.

1996

YADDAŞ KÜÇƏSİ

Gözlərim –
dəstəyi qırılmış qapı...

Bu qarıdan
bir yol keçir,
keçir şirinli-acılı...

Bu yol
qarı-qarı açılır;
ömrümə,
bəxtimə,
yaddaşıma...

Bu qarı bir yol,
bu yol bir qarıdı...

Gündə hamı onu görsə də
kimsə deyəmməz
onu tanıdım.

Mənim vecimə deyil
nə bu qarı,
nə bu yol...

Yaddaşım –
sükut addımlayan küçə
o küçədən keçirəm
hər gecə...

1996

PƏNCƏRİMİZ

Qapımız
çiyində xurcun
gəldi qapımıza
Xurcunumuz
əynində qapı
gəldi qapımıza

Eh köhnə qapımız,
köhlən qapımız,
dəstəyi çeşid-çeşid,
dəstəyi zolaq-zolaq,
dəstəyi qulaq-qulaq.

Bəs deyirlər
qapımız yoxdu,
qapımıza nə gəlib...

Sağ əli başına
gözləri tor görən
pəncərimizin.

1996

DƏNİZ BİLMİR

Bu dəniz,
bu da mən.
Ruhumda
səssizlik ləpələnin
çəmən-çəmən...

Sahillər mürgülü
dənizin səsi
suların
aydınlığına bükülüb...

Mən
dağlardan uçub gəldim...

İndi yaddaşımda
bitib
üstünə qonduğum yosun...

Hələ də qanad çalır
bu dənizin üzündə,
uçub gəldiyim günün qoxusu...

Ahım yelkən kimi
ağarır sularda...

Görən dəniz bilirmi,
balıq olmur dağlarda...

1996

AĞACIN HƏSRƏTİ

Bir ağac,
ağacın dibində
bir adam,
adamın içində
bir bayraq...

Külək əsir...
dalğalanır
adamın içindəki bayraq,
dalğalanır
bayrağın içindəki haray...
dalğalanır
harayın içindəki
zindan divarları...

Bir ağac,
ağacın gözləri
yol çəkir...
Yolun gözəri
nələr çəkmir...

1996

DÜNYANIN İŞLƏRİ

Söz yırtıq ayaqqabıdır...
Bağlanıb
pinəçi dükanları...

Ah çəkir
babamın çarıqları –
cavabsız məktub kimi...

və Nelson Mandella da
Nobel ödülnü aldı,
gözünü belə qırpmadı
Afrika meşələri –
azadlıq mücahidləri tək...

Yırtıq ayaqqabıdan çıxan
barmaqdır
dünyanın işləri...

2001

GÖZÜMÜN QABAĞINDA...

Sükutun
varaqları arasından
düşdü
Adəmin Həvvaya yazdığı
məktub...

Müqəddəs kitabların
nöqtəsi,
vergülü
barmağını dişlədi...

Sözün atası yandı
gözümün qabağında...
Yağlınsöndürənlərə
yol verən olmadı...

2000

TƏNHALIQ PONORAMI

Bulud-bulud
hönkürür əllərim...

Külək apardı
özümə yazdığım
məktubun
son cümləsini...

Başsağlığı verməyə
kimsə yoxdur, Allah...

Saman çöpünün
gözündə
bir dəniz boğuldu...

2000

TƏMİZLİK

İşğal olunmuş
körpə təbəssümlərinin
sərgisidir
qırılmış güzgülər...

Qalstuklu meymunlar
siqara damağında
gəzişir...
tüstüdən gözlərini
ovuşdurur meşələr

Sükutun ətəyində
namaz qılmaq vaxtıdır,
oğlum...
gətir
o bardağın içindəki
gümüşü intizarı
əllərimin
xəcalətini yuyum...

1997

EHTİYACIN PRELÜDÜ

Həyasızcasına
otağıma soxulmuş
ehtiyacın
ağzını tutmuşam əllərimlə...

Uşaqlarımın
səs-küyə oyanmasından
qorxuram.

Bir yandan da zəhləmi tökür
otaqda «var-gəl» edən
həqiqətin addım səsləri.

Başqa vaxt
deyə bilmərəm,
ancaq indi, ilk dəfə
həqiqəti
təpəyimin altında
əzişdirmək keçir ürəyimdən.

Mən belə
zalım deyildim, ana,
ehtiyacın üzündə
sənin çıрмаq izlərini gördüm,
əllərim ağladı.

1997

AXTARIŞ

Zaman
soyundurdu əynimdən
dostları...

Töküldülər,
yarpaq kimi,
yağış kimi
qar kimi...

Uzanmışam
səbrimin güneyinə,
bir söz çiçəkləyir
dilimin ucunda.

Və özümü axtarıram
tökülən yarpağın,
yağışın, qarın içində...

1993

SINIQ PƏNCƏRƏ

Qar basıb
alın yazımı...
qartopu oynamağa
halım yox...

İlan balası kimi
sürünür içimdə
xatirə cığırıları...

Bir siqaret yandırıb
baxıram
bəxtin sınıq pəncərəsindən.

Gözlərimi
ac sərçə kimi dənləyir
həyətdəki alça çiçəkləri...

Sənin yoxluğun
Allahın varlığıdır.

SAĞLAMLIQ UVERTURASI

Eşidirəm sözün sahilində,
necə dalğalanır fikirlər...

Gözlərim
məzuniyyətdədir.

Gəl səsimizi
süfrə kimi sərək
qəşərimizə,
dadlı-duzlu söhbətlərin
tamına baxaq...

Çoxdandır
ağzımın dadı qaçıb...
Cənab pəhriz papağını
yan qoyub gəzir,
Onun kefinə soğan doğramaq vaxtıdır.

Məncə
həkim qadağalarının
alnına sıxılan güllənin
boş gilizi
sağlamlıq uverturasıdır...

RƏQƏM ÖMRÜ

Yaddaşımdakı
durğu işarələrini
boşaltdım külqabıya

və üstündə
söndürdüm siqaretimi...

Ürəyimdəki
duyğu işarələri üstə
əcəl qəzəbini söndürəcək...

Bir külqabı,
bir gülqabı,
bir həyat
və ömrün
rəqəm mövsümü...
Əcəl
siqareti çəkir...

KİBRİT ÇÖPÜYLƏ SÖHBƏT

Təsəlli kitabının
səhifələrində
ad yazdırmağa
yer qalmayıb...

Bir siqaret ver,
qeyrət qardaş...

Bu ümid ağacının
dibində çəkilən
siqaretlərin tüstüsündən
gözləri acısır
Qələbəyə uzanan yolların.
Daha mən də
sülh istəyirəm,
qəbrimdə rahat
yatmaq üçün...

Tüstülənməkdənsə
tüstülətmək daha
asan deyilmi,
dostum kibrit çöpü?

GÖRMƏ QABİLİYYƏTİ

Aç gözlərini,
bir az da aç,
bir az da...

daha geniş açmağa
ehtiyac yox...

unutma,
ehtiyac Allahın
ən gözüaçıq bəndəsidir...

bu həqiqəti
görmək üçün
gözün gözlərini aç...

Sonra zəhmət olmasa,
əllərini sil
və bu şeirin yaxasını aç;
misraların nəfəsi
təngiyib...

Sən axı,
ehtiyacın
doğma qardaşınan,
əllərin uzundu...

ANAMIN SƏSİ

Ləpələnir
uşaqlıq xatirələri
Yelkən kimi ağarır
uzaqlarda
bir alça ağacının
bəyaz qəh-qəhələri...

Üstünü sükut basmış
bir dağ cığırının
zingiltisi
buğlanır yaddaşında...
qırılmış güzgü tək
dayanmışam qarşımda...

Mənəm
bir alça ağacı,
bir dağ cığırı
bir qırılmış güzgü
və bir də
bir ovuc su kimi
səsimin arxasınca
atılan
anamın səsi...

DİLİMİN UCUNDA

Enmək
misra-misra,
yamac-yamac
kürsü-kürsü.

Yıxılmaq
söz-söz
uşaq-uşaq
bayraq-bayraq.

Ölmək
gülə-gülə
gilə-gilə
güllə-güllə.

Nə acıdır
görmək
misra kürsülərdə
gülə-gülə
uşaq bayraqları
güllələdir.

Dilimin ucunda
başsağlığı
başını tutub...

DAŞ ATAN

Arxamca bir daş atdılar
Nə kimsəyə acığım tutdu,
Nə kimsəni söydüm...

Mən böyüdükcə
arxamca
atılan daşlar da
böyüdü...

Bir gün güzgüdə
arxamca daş atanı gördüm...

Yox, o, daş atan deyildi,
arxamca atılan
daşların ən böyüyüdü...

Salam,
arxamca atılan daş!

Bir ömür
ömrümü daşlamaqdan
yorulmadınmı, qardaş?

Bu güzgü amanatdı,
sən Allah,
bir az yavaş...

1996

MƏRDLİK TƏHLÜKƏSİ

Anasının dualarından
qayıdırdı addım səsləri...
Dəfninə çata bilmədi
sonuncu addımın.

Gözlərində
oğlunun baxışları
suyun üstünə atılmış
bir dəstə çiçək kimi
yırğalandı...

Özündən atdı özünü
qurbağa səsinə bulaşmış
bir ovuc
cənub gecəsinə.

Və beləcə bitdi
namərdlər içində
mərdlik təhlükəsi...

1997

HEKAYƏ

Qarlı bir qış günü
içimdəki ağacı kəsdim,
misra-misra doğrayıb
apardım
kənd məktəbinə yandıрмаğa...

Məktəb müdiri iclas çağırdı
«sağ ol» əvəzi.
Təbiət müəllimi qəzəbini dördnala
çapdı
Ekologiya polisini çağırmağa...

Cibimdəki bir qutu siqareti
stolun üstünə atıb,
asayışı bərpa etdim...

Sonra
heç nə olmayıbmiş kimi
evə qayıtdım.
Həyətdəki
armud ağacı öskürürdü...
Ancaq bunu deyə bildim;
bağışla, məmləkətim,
sükutun ayağını tapdaladım...

SON MƏKTUB

İçimdə bitən
bu ağac
sənə yazdığım
son məktubdur,
ümidim...

Bir budağı
qonşu həyətinə
əyilib bu ağacın...

Hər gecə
yuxuma girir
qonşunun
əlindəki balta...

1997

KÜLQABI

Qadınlar külqabıdır...
Sönmüş ehtirasların
məzarıdır külqabılar.

Daha bir
bənzətmə axtarmağa
halım yox...

Məncə
analar gül qabıdır...

Bəs sən
nə fikirdəsən, oğlum?

DƏRDİN SÖHBƏTİ

Və ocaq söndü...
əllərini cibinə qoyub
küçəyə çıxdı külək.

Heç gözücü da baxmadı
dilənçi ovçu tək
açıq qalmış qarşıya.

Dərdin kirpiklərindən
üç nöqtə damcıladı...

Şükür ki,
adam balası kimi
danışmağı öyrənib dərd...

GÜZGÜ

Dilimin ucundakı
sualın
heyrətdən
gözləri dolur...

Bilirsən
vicdansız adam
necə olur?

- Yox, hardan biləsən?
Heç güzgüyə
baxmadın ki...

KASIBIN YUXULARI

Bir səsin
ovucunda durub,
göz yaşında
üzüb gedən gəmilərə
əl edən uşaq

Yorma özünü,
aldada bilməzsən
göy üzünü...

Gəl tor ataq
göz yaşlarına,
bəlkə
bəxtimizə çıxdı
kasıbın yuxularında üzən
qızıl balıq...

1997

AZADLIĞA PARODİYA

Gözləri açılmamış
küçükdü azadlıq.
hürmək iştahı
daşır qulaqlarından....

Sözün alnında
tər kimi puçurlayır
bir dünya xəbəri;
arxeoloqlar
bir cüt qulaq tapıb
əfqan çöllərində...

ZƏNG

Səbr ağacından
bir səbət
dözüm dərdim...

Bəxtin
qapısına çatmamış
infarkt vurdu
ümid yollarını...

Təcili yardıma
zəng vurdum,
dəstəyi Əzrayıl qaldırdı...

1999

DAŞ

Bu daş
gözünü açandan
göy üzünə baxır
göy üzü mələklərin
xatirə dəftəri...

İlahi,
bu daş kor olacaq
gözünə tökülən
sükutdan...

Bu daş cəhənnəm,
xatirə dəftərini
kim oxuyacaq?

2000

XATİRƏ KÖLGƏSİ

Gecə bulaşıb
it hürüşməsinə
Yuxularımdan keçir
əsgər paradı...

Ömür masası üstə
alın qırıqlarımı
ütüləyirəm.

Çəkil xəyallarımdan,
xatirələrin
kölgə salır varaqlara...

BAŞDAŞININ AYAĞI

Ömrümüz
dünyaya yazılmış məktubdur,
dostum...

... Rəngləri solmuş,
üstündəki yazıları pozulmuş
bir məktub düşüb
bir başdaşının
ayağı altına...

1995

SAKIT ÜFÜQLƏR

Sükut köynəyindən
keçib,
üzüquylu torpağa düşən
bir yol ağlayır...

Qollarını
quru budaq kimi
göy üzünə uzadan qarı
Ürəyini
məktub kimi oxuyur...

Bir
lələk düşür
alın yazımdan...
Əcəl kimi sakitdi üfüqlər...

1997

BƏXTİM KİŞNƏYİR

Bu da
ümid ağacı...

Bir yarpaq
kölgəsi yox...

Təsəlli sözünü
durna lələyi kimi
sancmışam
ömrünün yaxasına...
Bəxtim kişnəyir
canavar ulayan çöllərdə...

1997

ÖMRÜMÜN İÇİNDƏ

Dünya
ümidim kimi soyuq...
Bir qarışqa yoludur
səsim...

Bayquş kimi
ulayır azadlıq,
yuxusu islanır
yaddaşımdakı xarabalıqların...

Ömrümün içində
hara gedirsən belə
səbri tükənib
ayrılıqların...

İSTEFA

Yenə şirlər ot yeyir,
atlar ət çeynəyir...

Quruyub xatirə dənizləri
yuxusu islanıb
balıqların da...

Ütölmüş toyuqlar
eşələnir
ulu sözün
xarabalıqlarında

Şeytana lənət oxuyub,
bəndə olmaqdan
istefa verirəm, Tanrım...

SƏBRİN SƏRHƏDİ

Çox-çox uzaqlarda –
taleyimin bir addımlığında
Üzüquylu yıxılıb
bir ovuc torpaq...

Külək zamanı yelpikləyir,
tiyəsindən
həqiqət damır yolların...

Aç ovcunu, oğlum,
Tanrı səbrinin
sərhədlərini görüm...

2000

SÜKUTUN NƏFƏSİ

Ulduzlar ulaşır
canavar sürüsü tək

Gecənin ovcunda
qaranlıq ürpəşir.

Çəkdiyim siqaretin
tüstüsünə söykəlib,
tənhalıq nağılı danışırım,
nəfəsi üzümə dəyən
sükuta...

2000

GÜNLƏRİN TOZU

Səsimi
büküb qoydum
əcəlin cibinə...

Gedirəm,
vaxtın olsa,
yaşamadığım günlərin
tozunu çırparsan
qəbrim üstə...

KÖLGƏ

Taleyimi
bir sətir oxudum...

Köynəyindən keçmədiyim
illərin bürküsü
vurdu məni...

Varaqda
bir ağac çəkdim,
oturdum kölgəsində...

1999

ƏCƏLİN KÖKSÜ

Duman kimi çəkildi
nəyisə itirmək qorxusu...

Bir siqaret yandırıb
rahat gözləmək olar
qorxusuzluğu...

Oğlumun boyundan
boylanan yetimliyi
siqaret tək çəkdim...

Və xəncər kimi
sancıldım
əcəlin köksünə...

1999

BİR QARIŞ ÜMİD

İçimdən
çölə daşıldım özümü...

Bir misra
gömrük haqqı
verdim...

İlahi,
bir qarış ümid ver
özümü asım...

1999

SÜKUT MƏKTUBU

Qaranlıq uladı...
İt kimi hürdü
bir lapma işığı...

Qanı qaraldı varaqların...
Talesiz gecələrlə
xatirə şekli çəkdirən
adam,
Alın, sizədir
bu sükut məktubu...

2000

BİR DƏNİZ UÇDU

İçimdən bir dəniz uçdu
dimdiyində
qağayı fəryadı...

Səninlə söhbətə
başım qarışdı, Tanrım...

Günəş boyda
tavada
üşüm-üşüm üşüdü
balıqlar...

AYAQ İZLƏRİ

Yüyürə-yüyürə
keçdilər yanımdan

nə əlləri vardı
nə ayaqları,
nə gözləri...

Görən hardan düşüb
ürəyimə
bu ayaq izləri...

1999

SÜKUTUN XƏTRİNƏ

Dərdi
təsbeh kimi çevirib
kirpiklərimin
bəyaz yarpaqlarıyla
söhbətləşirəm...

Mələklər doluxsunub,
sükutun xətrinə
kim deydi...

BƏHANƏ

Bir ağac əkmədim,
kölgəsində oturmadım
bir ümidin

Oyanmasın deyə,
neçə yol üzünə
səssizlik çilədim sükutun...

Qibləyə uzanan yolların
tozuna bulud dedim –
yağmurlu havalarda.

Daha sonra
Allaha etdiyim dualara
bir quş damı tikdim
eyvanımızda...

və hər gün
bu yuvaya
açgözlüklə baxan həyatın
gözlərini oxudum
morze əlifbasıyla.

Nəhayət,
İnanırdım misralarımı,
İnanırdım bu həqiqətə,
Bütün bunlar
yaşamaq bəhanəsidir...

ÜZ

Həqiqətin
neçə üzü var, görəsən
birmi, ikimi, üçmü?

Bəlkə dörddü,
xəbərimiz yox...

Əgər həqiqətin
üzü bir deyilsə,
onda harası həqiqət oldu...

Yorma özünü,
yapış bu sualın qulağından
dünyanı dolaş
Adına həqiqətaxtaran
deyəcəklər.

Amma,
öz aramızdı
üzün həqiqətə
heç dəxli yoxdur....

Altıncı fəsil

Sənin baxışlarındır ağaclar, otlar,
təbəssümündür quşlar, balıqlar...
səndən danışır
həftənin beşinci günü,

Ağzına su alıb saatın əqrəbləri.
Səbəbini soruşmuram,
özgənin işinə qarışmaq
yaxşı iş deyil.

Bilirəm,
səsin içindəki sükut,
sükutun içindəki səs
sənin ayaqqabındır.
Eləcə də bədənin
ömürlük ayaqqabısıdır ayaqlar.

Bilirsənmi,
Sənin keçdiyin yoldur Allah
və
Allaha gedən yoldur gözlərin

Fərq etməz,
hansı fikir ağlına batır,
onu götür və düşün.
Düşünmək Allahın
qapısını döyməkdir -
olmayan qapısını.
Bax, bu olmayan
qapının ağzında
Sən hərəkətin altıncı fəslisən.

SÖZÜN DİLİ

Ürəyimin ağrıları
nəslimin şəcərəsidir.
Tanrı dualarıdır anamın göz yaşları -
içində ümidlərim
əl-üzünü yuyardı bir zaman.
Bu bir həqiqətdir,
mənim qollarımın
təbəssümüdür qardaşlarım.
Kırpiklərimdə qanad çalır
bacılarımın dilindəki «qardaş» sözü

Dinləyirəm
Oğlumun kürəyidir
əllərimin simfoniyası.
Yadımdadı, qızım uşaqlıqda
çöl quşlarına səpərdi yorğunluğumu.

İndi yaşım qırxı keçəndən sonra
saçlarımda atamın əllərinin
sığılı dirilir misra-misra.
Beləcə doğmalarımın
Ömründən keçən şeirəm mən.
Qəzetdə işləyən bir yarımçıq şair
metafora yığını adlandırır
bu həqiqəti

İnan, dostım,
Bütün ömrü söz yığını olanlar
çətin anlayar sözün dilini...

BİR MİSRA

VƏTƏN

*Yolları
qaldırın ayağa,
Vətənin
göz yaşını silsin...*

CIDIR DÜZÜNDƏN REPORTAJ

İsa bulağında əl-üzünü yuyur
unudulmuş xatirələr...
Cıdır düzünə səpələnmiş
mərmi qəlpələrdir
«Koroğlu» uverturasının
çiliklənmiş notları.

Hər şey həqiqət rəngində, hər şey...
Xarı bülbülün ləçəkləri
Tanrıya yetməyən
imdad məktublarıdır.

Həqiqətin dili xəcalətdən
topuq çalır burda.
Şeytan qəhqəhəsidir
Şuşa qalasında qalanmış
gavur ocağının tüstüsü...

Bax,
Şuşa məscidinin divarlarındakı
güllə yaraları sızlayır hələ də...

Bəs sənin itkin düşmüş
vicdanından
«Qırmızı xaç» məktub gətirirmi heç,
Məryəmin oğlu?!

SƏNGƏR HƏYATI

...Və
quşlar uçub getdi...
göy üzündə əriyən cığırda
yelkən açdı
bir qaçqın uşağın
baxışları...

Tətikdə duran
bir əsgər barmağının
yuxusu qarışdı.

Utandı bəyazlığından
səngərlərə
yağan qar
Uçub gedən quşların
dimdiyində
bir parça səngər həyatını
kim gördü?..

1997

AĞRI

Sükut sahilləri...
gözünü ovuşdurur tənhalıq...

Alnımda
səngər-səngər dodağı qaçır
ağrıların...

Ümidlərə
siqaret çəkməyi
öyrədə bilmədim...
Tüpürmək istəyirəm,
torpağını çək
ayağım altından, məmləkətim...

1999

BİR OVUC İNTİQAM

Yolları
çırp ayağından
gir
bu misranın qapısından
öz evin kimi...

Aç yaddaş pəncərəsini,
qürbətdə qalan yurdun
həsrətini
çək ciyərlərinə...

Və bir ovuc
intişam səp
ümid səngərlərinə...
Bəlkə səngərlər yarpaqladı...

1997

EVİMİZİN YOLU

Vətən
evimizə gedən yoldur, oğlum...

O yolun ömrü –
ayaq səsimiz.
O yolun taleyi – biz...

Gəl, oğlum,
nə qədər ki, axşam
düşməyib gözlərimizə
nə qədər ki,
ayrılıqlar yağmayıb
ayaq səsimizə;
Gəl gedək, oğlum,
gedək evimizə...

1995

BARMAQ

Xəyalları dəmləyib
pürrengi çay kimi
içdim...

Boğazı qurudu
yaza bilmədiyim sözün...

Səbrimin
ayağının altını qazdım
yurdun dərini basdırmağa...

Əlini çək, cənab qeyrət,
barmağın gözüme girir...

1999

YOLLARI QALDIRIN AYAĞA

Şəhid anasının
dodağından düşən
ağıdı – yollar.

Üşüyə-üşüyə gedir
ayaqyalın əsgər nəğmələri...

Bir ovuc
qələbə qoxusuna,
bir ovuc
səngər yuxusuna
bələnmiş
döyüş bayrağıdır – yollar...

Yolları
qaldırın ayağa,
Vətənin
göz yaşını silsin...

1997

GİLEY

Çəkdiyim siqaretin
tüstüsüdür
yalanın azadlığı...

Yetim uşağın
üzünə vurulan sillədir
azadlığın yalanı...

Yetim uşaqlar böyüyür
bu yer üzündə;
qulağında
qəfil sillənin səsi
içində
siqaret çəkmək həvəsi...

Bizi də
belə böyütdün,
məmləkətim,
xətirinə dəyməsin...

1997

ATAMIN MƏKTUBU

... Və atamın
son məktubunda
yüyənsiz at kimi
kişnəyir bu sətirlər;

Oğlum,
vətənin alın qırışıdır
səngərlər,
atəşkəs-qırışmış
general paltarı...
götür silahını, oğlum
ütülə bu qırışları

Unutma, oğlum,
gecə-gündüz
dərdini ütüləyir
qonşumuzdakı
şəhid anasının
göz yaşları...

YURD HƏSRƏTİ

Üşüyür misralarımda
bir parça
əsir düşmüş Vətən torpağı...

Diksindirin
əsgər ayaqlarının
səsini.

Bir didərgin uşağın
göz yaşına
başdaşı qoyun
bir qaraçı nəğməsini...

Və
göz aydınlığı verin
ümidlərə...
dalğalanır
səbrimizə sancılan bayraq...

1997

İNAM

Hökumət evinin qabağında
Hünər kitabının
saralmış varaqlarına
büküb
tüm satan müharibə əlili,
Hər gecə
göz yaşlarıyla
suvarır
içindəki ümid ağacını...

Heyrətdən Tanrının
səbri diksindir,
diksindir
bir qaçqın komasında
dizin-dizin sürünüb,
ölümə bac verməyən
yaralı inama...

Çidarlanmış at kimi
kişnəyir
deyə bilmədiklərim...

NİMDAŞ PALTAR

Bəzən heyrətim
dişini-dişinə sıxıb
baxır üzümə.

Mən yaddaşımın
adsız küçələrində
ayaqlarımı yormaqdayam.

Burada hava qaralmır
axşam düşmür,
gecə olmur...

Burda
sübh şəfəqləri kimi
bakirədir günahlar.

Bilmirəm nədəndir
kefimin oğlan çağında
içimdə
səbrimlə ağız-ağıza verib
ulayır «Qarabağ şikəstəsi»...

Əynimdə
nimdaş paltar kimidir
vətəndaşlıq qüruru...

BİR MİSRA

SƏN

*ürəyimdən
düşüb getdin*

*Hələ də gözlərimdən
ayaq səslərin tökülür...*

SƏNSİZLİK ROMANI

Sənsizlik açdı qapını...
boş otaqda
divarların
nə dediyini eşitmədim.

Pəncərədən
misra-misra
seyr etdim
otaqdakı sənsizliyi.

Dilimdəki sözlər
utandığımndan
atdı özünü
sənsizliyin ayağı altına...

Sonra
ürəyimi götürüb
barmaqlarımın ucunda
keçdim sənsizliyin yanından...

Qonşu otaqda
güzgüdən
sətir-sətir
boylanırdı sənsizliyin...

İndi
bircə onu bilirəm ki,
bütün güzgülər
sənsizlik romanıdır.

HƏSRƏT RƏNGİ

Ayrılığın ovucunda
bir «əlvıda» sözü
yarpaqlayır...

ahım
başdaşı kimi soyuqdu...

ürəyimdən
düşüb getdin

Hələ də gözlərimdən
ayaq səslərin tökülür...

1997

UNUDULMUŞ SƏTİRLƏR

Yağır payız yağışı...

Yaddaşımın susuzluğu
köynəkdən çıxır...

səsim
diz çöküb
bayraq öpən əsgər kimi...

göz yaşım islanıb
ürəyim qurumuş dənizdi.
balıq kimi çırpınır
sənə yazdığım məktubun
unudulmuş sətirləri...

KİBRİT ÇÖPÜ TƏK

Bu soyuq havada
bir ovuc
həsrət də yoxdur ki,
adam üşüsün...

adın
kibrit çöpü tək
söndü dodağında...

O QIZIN GÖZLƏRİ

Xatirə dəftərində
dəniz-dəniz ləpələnilir
o qızın gözləri...

gəl, bu dənizin
sahilində
şəkil çəkdirək, kədərim,
Yosunlar təsəlli tapsın...

1997

KÜÇƏNİZİN ƏTƏYİ

Səni
unutmaq istəyirəm,
xatirələr daşa basır
yaddaşımı...

Küçənizin ətəyi
bomboş idi,
bu daşlar hardandır?...

YAYLIQ KİMİ

Bir əlçim təbəssüm ver,
bir «Vağzalı» havasının
göz yaşını silim...

Daha
səbr kəndiri üstə
yığmağa bir şey yox...

Sənsizliyi
yaylıq kimi sərdim
adın üstə...

1996

SƏNSİZ YAŞAMAQ

Həs-rətin ad günüdür...
gözlərim
kədər dolu qədəh
sənin sağlığına...

Son görüşü
gözmuncuğu tək asmışam
həs-rətin boynundan...

Darıxma,
sənsiz də yaşamaq olur,
balıq susuz yaşayan tək...

1996

O GÖZƏL QADINA

«Allahu-əkbər» nidasının
kölgəsinə səpələnmiş
uşaq oyuncağıdır
sevgilər...

Hərdən
dəli şeytan pıçıldayır:
götür birini
bağışla o gözəl qadına...

2000

XATİRƏ DƏFTƏRİ

Gözlərim
xatirə dəftəridir,
oxuma...

Göz yaşlarını
silə bilmərəm...

Əllərimi unutmuşam
bir qadının saçlarında...

1998

Sonətlər

çələnđi

Dərd simfoniyası
(sonetlər çələngi)

I

Bu çöllər uzanan sükut dənizi,
Səssizlik uçuşur qağayılar tək.
Torpağın ovcuna göylərdən düşən,
Ünvan yazılmamaış məktubdur külək.

Aç oxu, gözlərin qoy çiçəkləsin,
Tənhalıq buludu dağıldı bəlkə.
Yerlə göy arası ilişib qalan
Üfüqlər bir əlcim nağıldı bəlkə.

Ağrı sularında bir haray çimir,
Fələk də bir qoca əkinçi kimi,
Addım səslərini yollara səpir.

Taledən, qismətdən, əcəldən uzaq,
Torpağın qoynunda yırğalanır, bax,
Yelkənsiz qayıqdır o tənha qəbir.

II

Yelkənsiz qayıqdır o tənha qəbir,
Üzür qəmli-qəmli xatirələrdə.
Uçuq bir daxmanın divarlarıtək,
Ovulub tökülür xatirələr də.

Bir parça buludtək alnıma qonub,
Bu andıra qalmış alın yazısı.
Günahsız günahın baxışı altda,
Udur sarısını tövbə qapısı.

Çırpıtək ocağa atdım illəri,
Doğma ölü kimi xatirələri,
Basdırdım alnımın qırıqlarında.

O kimdir şəkildə gözünü qırpır,
Ayaq izlərini toz kimi çırpır,
Bir yol avar çəkir göz yaşlarımda.

III

Bir yol avar çəkir göz yaşlarımda,
Qəhərdən dənizin gözləri dolur.
Bəxtin qapısını çırpıb gedirəm,
Addım səslərimdən yollar doğulur.

Ömür başdan-başa xarabalıqdır,
Qonub göz yaşına bayquş ulayır.
Bir qəfil harayın, bir qəfil səsin,
Həniri qanımda tumurcuqlayır.

Oyna oyuncaqtək ağrılarım,la,
Götür bu taqətsiz barmaqlarımla
Son dəfə sacını, gülüm, dara bir.

Üzüqara etdim bu ağ varağ,ı,
Yellənir gözümdə əcəl bayrağ,ı,
Kölgəsi səsimə düşür arabir.

IV

Kölgəsi səsimə düşür arabir,
Bu yağan yağışın, tökülən qarın.
Şeytanın tanrıya xəyanətini,
Gözündən oxudum qaranlıqların.

Dumana büründü zamanın üzü,
Ömrümün içində taleyim azdı.
Sözlərin alınma gün düşsün deyə,
Bu gecə özümü özümdən asdım.

Kimsə yola çıxdı bəxt qatarımla,
Ümid çöllərində ağrılarımla,
Dözümün rəsmini çəkdim, ilahi!

Ömrümə ruhumun ahı dağılıb,
Sənə yetişməyə birçə yol qalıb,
Bu yolla köcümü çəkdim, ilahi!

V

Bu yolla köçümü çəkdim, ilahi,
Yiyəsiz bir ömrün qəbridir bu yol.
Yolu ondan keçir bütün yolların,
Yolların içində qərirdir bu yol.

Başında buludlar kişnəyən dağlar,
Mənim taleyimın sahilləridir.
İllər alınım üstə qibləyə durub,
Misralar alınımın möhür yeridir.

Qisməti dəsmaltək başına bürü,
Dərdin çöllərində islanmış ömrü,
Nə fərqi qar döyür, yağış, ya dolu.

Əzab sahilləri uzaqda qalıb,
Ümüd güzgüsünün tozunu alıb,
Beləcə adladım mən də bu yolu.

VI

Beləcə adladım mən də bu yolu,
Bu yolu kecmədim bu yoldan keçdim.
Yığdım gözlərimə, yığdım yolları,
Əcəl badəsitək yolları içdim.

Bir şəkil çəkirdim son xatirəylə,
Yüyürdüm özümdən-özümə sarı.
Leysanı başladı doğma gözlərin,
Yıxıldı ömrümün dözümlü hasarı.

Büdrədi taleyin ümid kəhəri,
Çırpdım torpaq üstə qəmi, qəhəri,
Yol getdim alnımın qırıqlarıyla.

Gəl, ay dərd, səninlə içək bu ömrü,
Əzab köynəyindən keçən bu ömrü,
Mələklər isladıb göz yaşlarıyla.

VII

Mələklər isladıb göz yaşlarıyla,
Tanrı dərğahına uçan ahımı.
Neyləyim, yuduqca rəngi acılır
Yumaq istəmirəm bu günahımı.

Varaqlar dərdimin ləpədüyəni,
Misralar qırcınlı dalğalarımıdır.
Ürəklər isidən kövrək sözlərim,
Qanı qurumayan yaralarımıdır.

Dostum, sətir-sətir oxşa bu dərdi,
Yaxşı bax, gör necə təzədi, tərđi,
Bir gün keçəcəksən sən də bu yolu.

Bax, bu qıl körpüsü, bu da ki, məhşər,
Dərd keçsə bu yolu papağı düşər-
Görən necə keçib bəndə bu yolu.

VIII

Görən necə keçib bəndə bu yolu,
Özü öz içində azıbdı bu yol.
Həvvanın alnından qırılıb, düşüb,
Adəmin alnına yazıdı bu yol.

Qar yağır səsimin güneylərinə,
Əcəl köynəyimi dərd ütüləyir.
Fikirlər ağrıdan tutub başını,
Misralar icində söz mürgüləyir.

Dağınq sacıyla yol gedir güman,
Torpağın yanağı nəm çəkib yaman,
Xatirələr yağır göyün üzündən.

Son nəfəs canımda kicik bir ada,
Ölüm atlı olub, ömür piyada,
Dərdim, muğayət ol, özün-özündən.

IX

Dərdim, muğayat ol, özün-özündən,
Ömür vəfasızdır, mən də gedirəm;
Pərişan qəlbimin ağrılarında,
Saçlarıma enən çəndə gedirəm.

Mənim taleyimlə oynayan fələk,
Silir göz yaşımıla alın tərini.
De, hansı misraya sərim, qurusun
Ömrümün qəm daman ümidlərini.

Ah çəkdim, ahımın bağrını dəldim,
Səbrimin önündə səcdəyə gəldim,
Üzdüm əllərimi, üzdüm dözümdən.

Səsim düyün düşdü haray yerində,
Taleyin dağılmış binələrində,
Bir "əlvida" sözün öpdüm gözümdən.

X

Bir "əlvida" sözün öpdüm gözündən,
Gözləri yaşardı doğmalıqların.
Qəfil ayağımdan sürüşdü yollar,
Qaçdı dodaqları ayrılıqların.

Gördüm üz tutmağa bir üz qalmayıb,
Oturub özümə üzümü tutdum.
Bütün olmuşları, olacaqları,
Doldurub ovcuma həb kimi uddum.

Fələk, bir an burda gəl, ayaq saxla,
İçində gör neçə havacat ağlar,
Bu yırtıq pərdənin, bu qırıq simin.

Ümüdlər doğuldu alın tərində,
Əzabın qurdağız dərələrində,
Çəkdim tətini son nəfəsimin.

XI

Çəkdim tətiiyini son nəfəsimin,
Mələk qanadından düşdü bir lələk.
Bayatı-bayatı kişnədi göylər,
Qəfil barmağını dişlədi fələk.

Əcəl sallayıbdı qaş-qabağını,
Onun qismətini kim ləngidib, kim?
Nimdaş oyuncaqtək bu nimdaş ömrü,
Əcələ verməyə çatmadı ərkim.

Bükdüm göy dəsmala öz avazımı,
Bir çimdik duz kimi alın yazımı-
Oğlumun başına çevirdim bu gün.

Yolların gözündən həsrəti dərib,
Misralar altına çiyrimi verib,
Taleyin taxtını devirdim bu gün.

XII

Taleyin taxtını devirdim bu gün,
Sən demə, taxtsız da dünya həməndi.
Qəfəs misraları kəsib doğradım,
Sözlərin boynundan açdım kəməndi.

Üşüyür alovu kişnəyən ocaq,
Hövsələ tənqiyib, səbir daralıb.
Sökülüb ümidin alaçıqları,
Arzunun əlləri üzündə qalıb.

Sərdim əsəbimi qara torpağa,
Səbrin dəhnəsini arıtlamağa,
Mən özüm-özümə söz verdim bu gün.

Kəsdim kəndirini bütün səslərin,
Əlçatmaz, ünyetməz müqəddəslərin,
Ruhuna salavat çevirdim bu gün.

XIII

Ruhuna salavat çevirdim bu gün,
Ürəyimdə olan xatirələrin.
Sildim göz yaşını öz əllərimlə,
Ömrümün içindən keçən illərin.

Harayım içimdə külə dönübdü,
Dağları, daşları qarsayıb ahım.
Bir qərib misranın sinəsi üstə,
Açılıb yaxası "Yetim segah" ın.

Daha bəxt bağlayıb öz kitabını.
Gördüm ki, ayrılıq döyür qapını,
Öpdüm üz-gözündən son həvəsimin.

Bir ahın qəbridir saçımda hər dən,
Elə bil ətrini duyuram hərdən,
Ömrün o üzündə qalan səsimin.

XIV

Ömrün o üzündə qalan səsimin,
Nə yeri bəllidir, nə də ünvanı.
Götür yaddaşında saxla əmanət,
Qəlbimdə işaran bu son gümanı.

Misra-misra qaçır ömür ilməsi,
Ayrılıq əlinə yaxıbdır xına.
Durub sahmana sal xatirələri,
Ölüm qonaq gəlir can otağına.

Bitir savaşı, bitir cəngini,
Əcəl asta-asta çalır zəngini,
Hövüldən ağarıb dərdin bənizi.

Daha gözün aydın, Sözüm gedirəm,
Köhnə qayıq kimi üzüb gedirəm,
Bu çöllər uzanan sükut dənizi.

XV

Bu çöllər uzanan sükut dənizi,
Yelkənsiz qayıqdır o tənha qəbir.
Bir yol avar çəkir göz yaşlarımda,
Kölgəsi səsimə düşür arabir.

Bu yolla köçümü çəkdim, ilahi,
Beləcə adladım mən də bu yolu.
Mələklər isladıb göz yaşlarıyla,
Görən neçə keçib bəndə bu yolu.

Dərdim, muğayat ol özün-özündən,
Bir "əlvida" sözün öpdüm gözündən,
Çəkdim tətiyini son nəfəsimin.

Taleyin taxtını devirdim bu gün,
Ruhuna salavat çevirdim bu gün,
Ömrün o üzündə qalan səsimin.

1997

TƏNHALIQ RƏNGLƏRİ
(sonetlər çələngi)

I

Qəbrimin bir ömür uzaqlığında,
Tale yollarının alını qırışıb.
Ümid nə vaxtdı ki, gözümə dəymir,
Görünür hardasa başı qarışıb.

Ehtiyac şumlayır bəxt çöllərini,
Dövrən də bir ucdan elə dərd əkir.
Varaqlar üzümə ağ olur daha,
Qələm də söz altdan çiyinini çəkir.

Fələklər diksindir dərdə tabımdan,
Ömrümün-günümün bəxt kitabından,
Arzular cırılmış varaq kimidir.

Dəydi harayıma sükut qurşunu,
Qırılıb içimdə dözümlü qoşunu,
Ümid qana batmış bayraq kimidir.

II

Ümid qana batmış bayraq kimidir,
Ürəyim ağrıyan yaralı əsgər.
Geri çəkilməyə yer qalmayıbdı,
Sonunju misradı sonuncu səngər.

Tale göz yaşını sıxır ovcuna,
Halsız harayların köksü dağlanır.
Yuxusu qarışır xatirələrin,
Kədər dənizi tək söz dalğalanır.

Acı əzabların gözləri gülür,
Dözüm kəlməsinin qəddi bükülür,
Ağrılar çay kimi kükrəyən yerdə.

Səbr səbr etməyin daşını atır,
Sükutdan sükutun qulağı batır,
Əcəl şahə qalxıb kişnəyən yerdə.

III

Əcəl şahə qalxıb kişnəyən yerdə,
Ən uca dualar urvatdan düşər,
Əriyib tökülər yaddaş jığırı,
Son nəfəs qırılıb dodaqdan düşər.

Torpağın canında tərənər bu dəm,
Hələ qazılmamış qəbrin ağrısı.
Bir alın yazısı çiliklənəcək,
Nə fərqi – gündüz, ya gecə yarısı?!

Öpər göz yaşları doğma üzləri,
Dərd çırpır qəbrinə nəmli sözləri:
«Burda sovxa qalan bu ad kimndir?»

Taleyin yolları verib səs-səsə,
Əcəl qılıncını çəkib gəlirsə,
Cəsarət bir paslı yaraq kimidir.

IV

Cəsərət bir paslı yaraq kimdir,
Ürəkdə ağrının qaçır dodağı.
Üzür qərib-qərib qan yaddaşında,
Bir yarpaq bayatı, bir əlçim ağı.

Ya döşə altına, ya çək üstünə,
Bu misra yorğanın, döşəyin olsun.
Tanrıçün dinlərin bir fərqi yoxdur,
Təki dərğahına baş əyən olsun.

Ömür bir çiçəkdir vaxtın əlində,
Taleyin köç etmiş binələrində,
Qaralmış ocaqdır olub-keçənlər.

Gözlər göz yaşına qonubdu orda,
Vaxtın ləpirləri donubdu orda,
Kimin yaddaşdır o qarlı çöllər.

V

Kimin yaddaşdır o qarlı çöllər,
Orda vaxt ağlayır, zaman hönkürür.
Açıb yaxasını ağrı yolları,
Dərd qəhqəhə çəkir, qəm-qüssə gülür.

Gəl soyun əynindən bu nimdaş ömrü,
Daha ümid yolu yamaq-yamaqdır.
Orda ki, arzular bələnib qana,
Orda yaşamaq da yaşamamaqdır.

Ora qəmin yurdu, dərdin vətəni,
Orda unubdu Tanrı bəndəni,
Bəxt düşüb ömürdən aralı orda.

Arzu yollarına qəm, kədər qonub,
Orda ki, azadlıq edam olunub, –
Tarix sinəsindən yaralı orda.

VI

Tarix sinəsindən yaralı orda,
Orda azadlığın qanı göllənib.
Dil qıfıl altına düşüb nə vaxtdı,
Söz qara geyinib, səs güllələnib.

Götür bu misranı sanc öz yaxana,
Simurq lələyidir, gərəyin olar.
Allahın bayrağı altından keçir,
Özündən-özünə gedən bu yollar.

Kimin ağrısını kim xəbər alıb,
Nə qədər yaşamaq həvəsin qalıb,
Ovut içindəki xatirələri.

Dözüm göz yaşına baş qoyub yatır,
Ora nə ün yetir, nə də əl çatır,
Azadlıq ömrümün ən qərüb yeri.

VII

Azadlıq ömrümün ən qərib yeri,
Ömrün o üzüdür, astarı deyil.
İlahi, verdiyin bu bəxtdir axı,
Qoca dilənçinin paltarı deyil.

Sınır, çiləklənir addım səslərim,
Yollar da canımı tutub dişinə.
Maşallah, dərd bizi yaxşı yarıttdı,
Bəxtim, daha qalma, çıx get işinə.

Səbrində dəfn elə bu son döyüşü,
Kimin yaddaşından qırılıb, düşüb,
O yol can üstədir, qıvrılır orda.

Fələk sulamaqda dərd ağacını,
Sükut yolur orda, yolur saçını,
O kimin qəbridir, qaralır orda.

VIII

O kimin qəbridir, qaralır orda,
Tənhalıq yaylığın üstünə sərrib.
Əl açıb göylərə bir məzar daşı,
Üstündə mamır tək sükut göyərrib.

Danışma, içimdə dərd ləpələnir,
Diksindir qəlbimin ağrı dağları.
Köksümdə qıvrılır yetim bir haray,
Açılır yaxası ayrılıqların.

Ünvansız məktubdu tənhalər, təklər,
Dərdi yelpikləyir acı küləklər,
Can verir ocağım, qaralır közüm.

Bu son harayımdı, bu son ünümdü,
Bu gün əcəlimlə görüş günümdü,
Gəl, öpüm gözündən, qaratel sözüm.

IX

Gəl, öpüm gözümdən, qaratel sözüm,
Nəfəsi tükənib son nəfəsimin.
Daha qarısını döymək vaxtıdı,
Səsimin içində qalan səsimin.

Üşüyər torpaqda tənha məzarım,
Üstünə nə oğul, nə qız gələjək.
Qərrib küləklərin dodaqlarında,
Qəmli misralarım yalqız gələjək.

Ölüm qayasına çırp son harayı,
Bir də geri axmaz bu ömür çayı,
Daha nəyə gərək bu səbr, dözüüm.

Mən bəxt didərgini, tale yorğunu,
Sındır gözlərimdə bu daş yuxunu, –
Yox səndən doğması, yox, canım-gözüm.

X

Yox səndən doğması, yox, canım-gözüm,
Kimə ismarlayım bu son nəğməni.
Gəl bük xatirəmi qara dəsmala,
Üstündə bir misra ağla sən məni.

Çırpıb qanadını uçdu günlərim,
İndi əllərimdə bir lələk qalıb.
Mən çıxıb gedirəm, özünü qoru,
Apara bilmədim, kor fələk qalıb.

Bu ömür olmadı, bir sürgün oldu,
Qara gecələr də qaragün oldu,
Axı nə yatdım ki, nə yuxu görüm.

Qəflə-qatarını çəkdim bu köçün,
Yaşayamduğum o günlər üçün,
Baş qoyum dizinə bir az hönkürüm.

XI

Baş qoyum dizinə bir az hönkürüm,
Analı günlərim ovutsun məni.
Bir ovuc laylanın qonağı olum,
Sonra lap tanrı da unutsun məni.

Payız qoxusuna bələnib ömür,
Canımın yaşamaq iştahı kəsüb.
Xatirə dərzləri tayanıbdı,
Ağılar dil açıb, nəğmələr susub.

Çıxsın köynəyindən saz yavaş-yavaş,
Bu gün dərdlərimin toyudu, qardaş.
Niyə barmaqların üşüyür, ozan?

Mənim ocağımı əcəl qalayıb.
Alnıma yazmağa bir şey qalmayıb,
Çırpır qələmini yerə bəxt yazan.

XII

Çırpır qələmini yerə bəxt yazan,
Qaçırdıb bir ömrün qafiyəsini.
İkicə dərs aldım qoca dünyadan;
Yaşamaq dərslərini, ölüm dərslərini.

Qan-tər içindədi keçdiyim bu yol,
Mən yolu keçmədim, yol məni keçdi.
Ürəyim susuzdu səhrələr kimi,
Gözüm, göz yaşımı sən niyə içdin.

Süzmüşəm ruhuma sən həyəcanı,
Dərdimin toyundan gəlirəm, janım,
Soruşma sən belə harda «vurmusan».

Yalandı, demə ki, üzünü gördü,
Mənim ki, bəxtimin gözləri kordu,
Gözümün önündə niyə durmusan?

XIII

Gözümün önündə niyə durmasan,
Gözlərim açıqdı, gəl, keç içəri.
Dayan, ayağından çırpsana, zalım,
Hara aparırsan bu küçələri.

Baxdıqca hey sənə gözlərim azır,
Qərib bir küçəsən bu əyin-başla.
Mənim incitdiyim sözlər qoy qalıb
Mənim incitdiyim sözü bağışla.

Bağışla vaxtımın vaxtsız qonağı,
Gözümdü ömrümün görüş otağı,
Üstünə tökülən yaşı sil görüm.

Haqqı yox incitsin daha kimsəni,
Qorxma, tənhalığı üşütməz səni,
Bir az taleyimə yaxın gəl görüm.

XIV

Bir az taleyimə yaxın gəl görüm,
Qoy həsrət yolları üşüsün bir az.
Oxşa saçlarını xatirələrin,
Səsimə, sözümə gün düşsün bir az.

Duz səp yarasına bu ömür-günün,
Bəxtin tamı-dadı çoxdan qaçıbdı.
Gör necə başını itirib dərdim,
Sənə dilənçi tək ovcun açıbdı.

Kövrək xatirələr durub sıraya,
Səni and verirəm bu son misraya,
Enmə arzuların ucalığından.

Əlvida, son misra, sonuncu beyit.
Tənha yelkən kimi ağarır ümid,
Qəbrimin bir ömür uzaqlığında.

XV

Qəbrimin bir ömür uzaqlığında,
Ümid qana batmış bayraq kimidir.
Əcəl şahə qalxıb kişnəyən yerdə,
Cəsarət bir paslı yaraq kimidir.

Kimin yaddaşdır o qarlı çöllər,
Tarix sinəsindən yaralı orda.
Azadlıq ömrümün ən qərib yeri, –
O kimin qəbridir qaralır orda.

Gəl öpüm gözündən, qaratel sözüm,
Yox səndən doğması, yox, canım-gözüm,
Baş qoyum dizinə bir az hönkürüm.

Çırpır qələmini yerə bəxt yazan,
Gözümün önündə niyə durmusan,
Bir az taleyimə yaxın gəl görüm.

1998

ÖZÜMƏ MƏKTUBLAR **(sonetlər çələngi)**

I

Keçdi alın yazın dərd köynəyindən,
Bələndi sükuta ömür çölləri.
Tale ağacından fələk uçurtdu –
Bu gün ümid adlı göyərçinləri.

Matəm bayrağıtək qara gecələr,
Asılıb bəxtinin divarlarından.
Bəlkə Tanrının da xəbəri yoxdur,
Bu təzə, bu nübar ağırlarından.

Yol gedir min bəla, xətər içində,
Hara aparırsan qan-tər içində, -
Bu ki, ömür deyil, bir qara daşdı.

Tənhalıq yolunda «kimsən, ay adam»,
Sonuncu ümid də yığıldı atdan,
Əzab selə döndü, ağırlar daşdı.

II

Əzab selə döndü, ağrılar daşdı,
Tənhalıq yelkəni üzdü ömürdə.
Hönkürə-hönkürə sonuncu arzu,
Donmuş əllərini üzdü ömürdən.

Duyğular hıçqırdı varaqlar üstə,
Misra yollarında qələm yoruldu.
Son haray əlini çırpdı dizinə,
Sonuncu nəğmənin gözləri doldu.

Yaxın uzaq oldu, uzaqlar yaxın,
Gözü aydın olsun qara torpağın, -
Köksü ömürlərin son güman yeri.

Göz yaşı qoxuyur bütün gileylər,
Ömrü qarış-qarış ziyarət eylər,-
Son ağrı-ölümün gündoğan yeri.

III

Son ağrı-ölümün gündoğan yeri, -
Sonun əvvəlidir, əvvəlin sonu.
Üzünə üzünü qoyduğun torpaq,
Sənə pıçıldayar kim olduğunu.

Əzab cığırıları, zülüm yolları,
Həmişə bir əlçim səbrdən keçir.
Bütün olacaqlar, bütün olanlar,
Nə yaxşı bir qarış qəbirdən keçir.

Daha göz yaşları gərəyin deyil,
Taleyinə düşən qismətə əyil,
Ölüm də Tanrının bir naxışdı.

Gözləri kor olub, sözləri görür,
Divara hörülmür, divarlar hörür,-
Son nəfəs – dünyanın əlhəd daşdı.

IV

Son nəfəs- dünyanın əlhəd daşdı,
Daşdı daşlığından daşdığı daş.
Məni bəndə doğub, bəndə böyütdü,
Bəndənin vurduğu bəndəyəm, qardaş.

Bir vergül düşübdü alın yazımdan,
Bir ömür bir sətri oxuyammadım.
Gör neçə illərdir bu ömür üstə,
Qara bayraq kimi yellənir adım.

Son söz – son harayım, son həyəcanım.
Bir şam işığında qurtaraq, canım,
Sən bu tilsimdən, mən bu ovsundan.

Yol üstünə gəlir, bu yoldan çəkil,
Bir qarış torpağın gözü yol çəkir,
Nə durub baxırsan dərd quyusundan.

V

Nə durub baxırsan dərd quyusundan,
Götür sətir-sətir ömrünü oxu.
Tale qarğışdı, bəxt qınağıdı,
Sətirlər içində sözün yoxluğu.

Dil töküb yalvarma bəxt qapısında,
Daha bu taleyə ögeysən, yadsan.
Büküb qoy həsrəti gözlərin altda,
Bir az göz yaşının tamamı dadsın.

Təslim bayrağıdır bəyaz tellərin,
Üstünü qar basıb daha illərin,
Üşüyür bu ömrün ocağı, odu.

Hər sözün içində bir ulu sirr var,
Ömür məktubunda bircə sətir var; -
Kəsilmiş kəndirin – getdiyın yoldu.

VI

Kəsilmiş kəndirin – getdiyin yoldur,
Yol kimi qırılmış kəndiri ağla.
Ağrı sularında qərq oldu ömür,
Ümid bayrağını endirib, ağla.

Dilimin ucundan yıxıldı bu söz,
Dilimin ucunda göynəyi qaldı.
Bəxt də sinəsindən gəldi gülləyə,
Əlimdə bir qanlı köynəyi qaldı.

Bax, fələyin daşı necə ağırdı.
Bir ömürün fəryadı, qərib ahıdı –
Sözün yaxasına sancılan ağrı.

Mənanı misradan ilmə-ilmə çək,
Bir kimsə yol bilib ordan keçəcək -
Aç alınından o lal cığırını.

VII

Aç alnından keçən o lal cığırı,
Geyib ayağına dolaş bu ömrü.
Nə qədər gəlməyib əcəl dumanı,
Vaxtdır, misra-misra gəl, aş bu ömrü.

Taleyin tənhalıq yolu başlayır,
Bu səbri, dözümlü ətəyindən tök.
Ömürlük ibadət edənlər kimi,
Özün öz içində özünə diz çök.

Fələk başlayıbdı əkin-biçinə,
İllər damcı-damcı yağdı içinə,
Bu ömür badəsi beləcə doldu.

Daha arzulara salma mehrini,
Saxla ürəyində sözün sehrini,
Bəlkə bir ümidə bələdçi oldu.

VIII

Bəlkə bir ümidə bələdçi oldu,
Bu ağrı köynəkli sonuncu misra.
Bu keçib getdiyin ömür-gün deyil,-
Yovşanlar ulayan səhradı, səhra.

Doğma balan kimi oxşa bu dərdi,
Ağrılar içində çabala, qıvrıl.
Kimsəsiz qapıdı taleyin indi,
Adın bu qapıda paslı bir qıfıl.

Bəxtini az axtar, daha az ara,
Dən gəzən sərçə tək qonub yollara,
Sənin ləpirlərin, sənin izlərin.

Bu dərdi qarşıla, bu dərdi ötür,
Arzu dəsmalını qəlbindən götür,
Sil göz yaşlarını qəmli sözlərin.

IX

Sil göz yaşlarını qəmli sözlərin,
Dolaş misra-misra dərd küçəsini.
Fələk yük eyləyir bir qarışqaya,
Yüz illik bir ömrün düşüncəsini.

Kimdir unudulan, kimdir unudan,
Açıqdır qapısı unutqanlığın.
Səbr daxmasının küncündə otur,
Özünə uzaq ol, sözünə yaxın.

Kim səni çağırır kimin səsiylə,
Dolubdur tənhalıq kişnərtisiylə,
Ömrün dərələri, ömrün düzləri.

Səbr ağrı çəkir, dözüm tövsüyür,
Ora baxmaq olmur, baxış üşüyür,-
Kədər güzgüsünü indi gözlərin.

X

Kədər güzgüsüdü indi gözlərin,
O güzgüyə baxan gözlər ağlayır.
Ömür kitabının hər cümləsində,
Fikirlər hiçqırır, sözlər ağlayır.

Kədər o ağrılı baxışlarını,
Bayram libasıtək əyninə geyir.
Köksündən yaralı bir əsgər kimi,
Ümid dizin-dizin sürünüb gedir.

Axır duyğuların günahsız qanı,
Bu ömür bir canın qara zindanı,-
Arzular, ümidlər qarıyır – orda.

Bu nida bir səsin qara üzüdür,
Tale dərd aynası, qəm güzgüsüdür,-
Ölüm saçlarını darayır – orda.

XI

Ölüm saçlarını darayır – orda,
O yerin ünvanı tanışdır, canım.
Qüdrətin çatırsa misralarımı,
Ölümün dilində danışdır, canım.

Göz yaşı içində üzür duyğular,
Ürəyi bir misra kiritmək olmur.
Ümidəlr əriyir güney qarıtək,
Ömrü sel basıbdı, yerimək olmur.

Bu ömür boşalır köhnə yurd kimi,
Uzaqda ulayır əcəl qurd kimi,
Yiyəsiz at kimi kişnəyir yollar.

Danışma, üşüyür ümid səsindən,
Bir bax öz ömrünün pəncərəsindən,
Tale çöllərinə qar ələdir, qar...

XII

Tale çöllərinə qar ələnir, qar,
Ümidlər dən gəzən sərçə kimidir.
Ömründən asılmış gecədən soruş,
Bu əzab qorxulu gecə kimindir.

Kimin ümidinə qoyub gedirsən,
Bu kövrək arzunu, körpə diləyi.
Daha dilin üstə söz çiçəkləmir,
Əsir dodağında xəzan küləyi.

Bir yol əl eyləyir baxışlarında,
Üzüb gedəmmədi göz yaşlarında,-
Çevrildi bu qayıq, sındı bu avar.

Sonuncu ağrıya yüklənib köçün;
Bu son harayını basdırmaq üçün,-
Ömün o başında bir qarış yer var.

XII

Ömrün o başında bir qarış yer var,
Gəl orda binə qur, imarət eylə.
Orda bir parça daş göyə sancılıb,
Gəl sancıl o daşa qiyamət eylə.

Yığıldı bu ömrün ayağı altdan,
İllər naxış-naxış xalılar kimi.
Gəl özün-özünə danış bu ömrü,
Alması düşməyən nağıllar kimi.

Daha ümid olub bir əlçim yalan,
İndi o əlçatmaz illərə boylan,-
Gör səni kim gəzir, arayır – orda.

Son sözün içində göyərdir bu səs
Daha heç bir ocaq onu isitməz,
Üşüyür bir daşın harayı – orda.

XIV

Üşüyür bir daşın harayı – orda-
Orda alov-alov kişnəyir sükut.
Açılır qapısı qara torpağın.
Özünü özünə orda çıraq tut.

Hələ yaşanmamış neçə illərin,
Külünü başına tökərsən orda.
Vallah, səndən başqa görün tapılmaz,
Ağamı, yoxsa ki, nökərsən orda.

Qoy fələk bu sətri söz-söz oxusun,
Gey təzə qəbrini mübarək olsun.
Bu nimdaş ömrünü soyun əynindən.

Bax, bu da son gediş, bu da son səfər,
Daha indən belə dərdin bəxtəvər,
Keçdi alın yazın dərd köynəyindən.

XV

Keçdi alın yazın dərd köynəyindən,
Əzab selə döndü, ağırlar daşdı,
Son ağrı - ölümün gündoğan yeri,
Son nəfəs - dünyanın əlhəd daşıldı.

Nə durub baxırsan dərd quyusundan,
Kəsilmiş kəndirin – getdiyin yoldu.
Aç alından keçən o lal cıdırı,
Bəlkə bir ümidə bələdçi oldu.

Sil göz yaşlarını qəmli sözlərin,
Kədər güzgüsünü indi gözlərin,-
Ölüm saçlarını darayır orda.

Tale çöllərinə qar ələnir, qar...
Ömrün o başında bir qarış yer var -
Üşüyür bir daşın harayı orda.

1998

Poemalar

QAN YADDAŞININ KİŞNƏRTİSİ (poema)

I

Bir yüyənsiz at,
bir paslı qılınc
və havadan asılmış
bir qaragül papağın şəklinə
nə baxırsan, məmləkətim?!

Qürbətdə qalan
bir parça torpağın
yuxusundan as bu şəkli...

Bəlkə
qürbət qoxusundan diksindi
şəkildəki
yüyənsiz at,
paslı qılınc,
qaragül papaq...

Ömür-ömür yollar keçir,
Bəyaz, ağappaq qapıdan.
Hər çiyində dayanan baş,
Keçəmmir papaq qapıdan.

Kələf-kələf aç bu ömrü,
Əriş ömrü, arğac ömrü,
Fəsil-fəsil ağac ömrü
Boylanır yarpaq qapıdan.

Son nəfəs canda qıvrıldı,
Ömrün kirpiyi qırıldı.
Başdaşılar daş qıfıldı,
Asılıb torpaq qapıdan.

II

İlxı-ılxı
kişnəyirdi
yurd yerləri...

Uzaq qərinələrin yaxasında
üşüyürdü
ərən babaların
mamır basmış nərələri.

Gavur «Ocağ»ı tüstülənirdi
qədim Xankəndinin
küçələrində.

Qürbət qoxusu damırdı
Yuxusu qaçmış Qarabağın
gələcərindən

Qara qarğa kimi düşmən cürəti
Dimdikləyirdi bir ulu həqiqəti.

Əlcə-əlcə əlçimlənirdi
ürəklərin ümid duyğusu.
Güllə səsləriylə islanırdı
Qarabağ ellərinin yuxusu...

Təzə qan izini
yalayan canavar tək
gavur nəfəsi
dağların, daşların
üzünü yalayır.

«Tərxana» meşəsinin
hıçqırığı
ağac-ağac,
budaq-budaq
yarpaq-yarpaq
sükutu cırmaqlayır.

Buğlanırdı
bulud-bulud
Qarabağ torpağının intizarı...

Canavar xisləti
duman kimi sürünürdü
məmləkətin taleyinə sarı.

Sərgər-sərgər uzanırdı
alınların qırışı...
Heyrətin
çatlamış divarları arasından
damcılayırdı millətin qan yaddası...

III

Məmləkət kreslo-kreslo vurnuxurdu
Kabinetlər
mənzurluq havası
qoxuyurdu.

Mənsəbrəpəstlərin
yaddaş xarabalıqlarında
bayraq-bayraq dalğalanırdı
qırmızı-qırmızı bayquş səsi...

Qarabağda güllü köynək geyib
gözirdi
düşmənin torpaq həvəsi...

Yurdun taleyinə qarşı kimi açılmış
qaranlıqların çiçəyi çırtlayırdı.
Beyrək-beyrək,
Buğac-buğac,
Xatun-xatun
Dədə Qorqud boylarının
bağrı çatlayırdı.

Göynəyirdi ovuc-ovuc
muzeylərdə yatan qılıncların
paslı dəstəyi.
Göynəyirdi addım-addım
üzüquyulu yıxılmış yolların
arzusu, istəyi...

Məmləkətin baş meydanında
qəzəbdən uğuldayırdı
intiqaq meşəsi, qisas meşəsi...

Dəniz-dəniz ləpələniirdi
dodaqlarda
Əhməd Cavad şerinin
tonqal-tonqal şöləsi

Özündən-özünə
qayıdırdı millət;
Səsini,
Sözünü,
Özünü qucaqlayırdı
Meydanda yumruq-yumruq
qeyrət tumurjuqlayırdı.

Məmmədəmin harayıyla
ovxarlanırdı azadlıq savaşı...
yənini qıran
at kimi
kişnəyirdi qan yaddaşı

Salam, a qan yaddaşımdan,
Dünyaya baxan kişnərti
Yuxulardan bulud-bulud
Ömrümə yağan kişnərti.

Yüz arzudan, kamdan keçib,
Elimdən, obamdan keçib,
Atamdan, babamdan keçib,
Qanımda axan kişnərti.

Bu qəmdən qəm yoluna çıx,
Taleyə qəm yolu açıq.
Tökülməyə qanımız çox,
Qəm yemə, a Xan kişnərti.

IV

Azadlıq!
Səni çox istəyirdik
az aldıq.
Səni sevə-sevə
azaldıq.

Eh... Azadlıq, Azadlıq...
Dəli kimi
Sevdik səni
Sevgimizdən asıldık.

Sənə uzalı əllərimizi
zəmi kimi biçə-biçə
meydanlara, küçələrə
tökülən
qanımız üstədən keçə-keçə
adına
meydan verdilər,
küçə verdilər: Azadlıq!

Bir gün
məmləkətin başı üstə
şəhid ruhların
qiyamı başlanacaq.
Göy üzündən
ahlar, günahlar
daş-daş yağacaq...

Yağajaq
Azadlıq adı verilmiş
meydanlara, küçələrə...
Üstünə qərənfil çilənmiş

qara paltarlı
şəhid gejlərə...

Ah, Azadlıq, Azadlıq!
Kimisinə
çörək ağajısan,
kimisinə başdaşı...

Üzünü görmədiyim
nakam qardaşım,
Azadlıq... Azadlıq!..

Alışır əcəlin odu,
Yol gəlir bir qəbrin otu.
Həyat bir əlçim məktubdu,
Doğru-doğru yalanlara.

Kim qazdı bu qəm quyusun,
Gözlər dəniz, kirpik yosun.
Ağılardan salam olsun,
Qırış-qırış alınlara.

Səbr tənha göz yaşdı,
Qəm ürəyin naxışdı.
Dünya özü başdaşdı
Kəfənsiz dəfn olanlara.

V

«Könlüm keçir Qarabağdan»,
öz könlümdən
keçəmmirəm...

...Ölüm yağdı
yarpaq-yarpaq,
pərdə-pərdə...

Əvvəl ocaqlar öldü,
qara tabutları qaldı
kimsəsiz həyətlərdə.

Sonra
həyətlər öldü,
evlər sükut tabutu oldu.

Qulağından
sonuncu addım səsi çəkiləndə
yollar öldü.

Candan çıxan
son nəfəs kimi
sonuncu adam
çıxdı kənddən...

və filan kənd
belə öldü.

İndi güllələrin bayquş səsi,
mərmilərin qəh-qəhəsi,
O kəndin
torpaq tabutu üstə
açıb yaxasını.

Gözlərində
çiçək-çiçək qızların
əksi qalan bulaqlar
ağlayır xısın-xısın.

Hönkürüb ağlayır
o kəndi
kimsəsiz çığırların yaddaşı,
Ocaqların
qara tabutu üstə
üzüquylu yıxılıb
bəxtini qarğıyan
ocaq daşı

İndi hardasa gözlərində
həsrət çiçəklənmiş
bir dəstə
didərgin uşaq yaşayır.
O uşaqların yaddaşında
bir kənd nağılı üşüyür...

Ürəyim köçgün çadırı,
Sən də köç, daşın altına.
Daha qatla, qoy səsinə,
Bir qara daşın altına.

Bu sənə oban, ulusun,
Kim sənə kimdən qorusun.
Göz yaşını sər, qurusun –
Yağan yağışın altına.

Neyləyirsən bu ovsunu,
Sel basıbdı yuxusunu.
Səp son ümid qoxusunu,
Alın qırışın altına.

VI

Qar yağır...
saçları ağarıb
qış gecəsinin...

Qucub çılpaq dizlərini yatan
qaçqın uşağın
yuxusuna qar yağır.

Çadır-çadır ürəklərdə
son ümidin
qoxusuna qar yağır.

Köç üstündə yol gedən
xalılının, xalçaların
naxışına qar yağır.
Açıdan
barmağını sovuran
körpələrin
baxışına qar yağır.

Qar yağır
Qədirin səsinə...
Dodaqlarda çiliklənən
«Qarabağ şikəstəsi»nə
qar yağır...

Babasının qəbrini
qucaqlayan şəhidin
qapanmamış
gözlərinə qar yağır.
Natəvanın,
Vaqifin sözlərinə
qar yağır...

Qar yağır
ağbirçöklərin
sümük üşüdən ağlarına.
Qar yağır
Kəlbəcər dağlarına

Dədə Şəmşirin qəbrinə
Dünyanın
səbrinə qar yağır.

Ac sərçə kimi
xaraba kəndlərdə
çikkildəyən güllələrə,
Əli ətəyindən uzun
kürsülərə,
pillələrə qar yağır...

Neçə-neçə ömürdə
yaşanmamış
aylara, illərə qar yağır.

İçindəki
son ümidin küncünə
qısılan qaçqın uşağı,
nə durmusan başısağı?!

Palçığa bulaşmış saçından
soyuqdan çatlamış
dabanınacan hayqır...
Xətəinin, Babəkin
ruhunu çağır,
De: – Baba, millətimin
qeyrətinə qar yağır.

Dərd ağacı çiçəkləyib,
Elə bilmə yazdı, canım.
Göz yaşında üzənlərə
Ümmanlar dayazdı, canım.

Bayquş qonub gülüm üstə,
Qəm alışırlar külüm üstə.
Necə ölüm, ölüm üstə
Yaman basabasdı, canım.

Ah çəkmə, ahsız dünyada,
Gəl bir yer sər, gözüm yata.
Sən allah, kəs, ağlatma ta
Ömrümü su basdı, canım.

VII

Açılmayan güllələrin
qara kağızıdır
səngər sükutu

Boş gilizlər kimi
atılıb
ömrün künc-bucağına
döyüşçü xatirələri...

Qeyrət kitabını yandırır
külünü
qanlı yarasına
təpdilər torpağın...

İndi
nəmli səngərlərin yuxusunda
ocaq yeritək qaralır
«qisas» sözü

Matəm bayrağı kimi
dalğalanır
şəhid məzarları...

Boyunda yurdun kədəri,
Çəkilib dara, başdaşı.
Üst-başın çiçək daşqını
Geymişən qara, başdaşı.

Bu dünyada hamı yaddı,
Qəm sənə baş qoyub yatdı.
Gedənlər gedib qayıtdı,
Gedirsən hara, başdaşı?

Saralıb «dözüm» gülləri,
Ovutmur sözüm gülləri.
Gəlin-gəlin güzgülərin
Səbrini dara, başdaşı...

Yaralı döyüşçü tək
sürünür ümidlər...
Şəhid məzarlarından
utana-utana
torpağı oxşayır
zamanın qürbət qoxulu
təbəssümü...

Alın yazısını
yaşamadı
güllə mövsümü...

Mühasirədə
sonuncu gülləyə gümanı gələn

əsgər kimisən, yurdum.
Çadırda doğulan
körpənin
çığırtısına söykənib
pıçılda:
Salam, sonunju güllə!

VIII

Diksinir tumurcuq bələklərində
Qarabağ çölündə açan çiçəklər
Qərib gecələrin bəbəklərində
Güllə səsləriylə açılır səhər.

Yağı at oynadır torpağın üstə,
Dağların, daşların qadadı, qandı.
Hələ qəzetlərin fal açır, Vətən,
Bəyin də, gədan da falabaxandı.

Söykəyib üzünü lal məzarlara,
İnləyir bayatı, hönkürür ağı.
Nəmli gözlərini dikib yollara,
Bir oğul gözləyir Vətən torpağı.

Ehey... Dəli Mehtər, gətir Qıratı,
Ay Cünun, «Cəngi» çal, Rövşən ayıla.
Ağır çağlarıdır odlar yurduunun
Bir xəbər yollayın Şah İsmayıla.

***

Yuxusuz-yuxusuz gecələrimi,
Səngər dodağınla içmişəm, Vətən.
Alın yazısını öz əllərimlə
Ömrünə, gününə biçmişəm, Vətən.

Sarıdım yaramdan axan qanımla,
Torpaq yarasını, daş yarasını.
Götür bu sevgimlə sarı, sən allah,
Körpə yanaqlarda yaş yarasını.

Ömrünə ağatlı bir gün yol gəlir,
Çiçəyi çırtlamış o günə bir bax.
Bu əsgər ürəyim güzgündü, Vətən,
Səngərdən asılmış güzgünə bir bax.

Məni köynəyindən keçir, ay Vətən,
Təzədən doğulmaq istəyir ürək.
Şah İsmayıl duran sərhədlərində,
Ömür kirpik-kirpik asılısın gərək!

Çinar simfoniyası
(poema)

Ustad Rəsul Rzanın əziz xatirəsinə

I

Dədə çinar!
Boz səhra kimi uzanır
söz çölləri,
Karvanı soyulmuş
bəzirgandı sətirlər...
Balası ölmüş at kimi
kişnəyir külək,
Gözünə qum dolub,
gözlərini ovuşdurur
fikirlər...

Xatirələrin tozunu
bir misra
alan yoxdu, Dədə çinar,
Haqqın yollarına
qar yağır,
Ümidlər başdaşı kimi
soyuqdu, Dədə çinar.

Üşüyür
alınımdan keçən bulud.
Alın yazım diksinir
yuxusunda
balta görmüş ağac kimi.

Ömrümün əhləd daşı üstə.
oturmuşam.
Bir içim qayğıya təşnə olan

ehtiyac kimi,
Dədə çinar!

Titrəşir
ömrümün güneyinə düşən
kölgələr.
Üzümə açılan
səhərlərin bəbəyində
dalğalanır
şübhə köynəkli bəlkələr...

Nəfəsim qırılıb tökülür
yuxusuna
yaşamadığım ayların, illərin.
Görən könlündən kim keçir
hələ qazılmamış qəbirlərin...

Dədə çinar!
Bir zaman
sənin yarpaqlarının
rəngi yaşıldır deyə
düşdülər yaşıl rəngin üstünə.

Nə yaxşı, böcəklər
yaxın düşə bilmədi.,
yaşıl alovuna,
yaşıl tüstünə...

Dədə çinar!
Yaşıl işıq kimi yandın
neçə taleyin,
neçə arzunun
neçə ümidin önündə.

Allahın unuduğu adam

Qüdrətli nəğmələrin
bir yaşıl bayraq kimi
misra-misra,
sətir-sətir dalğalanır
ulu söz məbədinin önündə.

Zaman-zamann qısqanıblar
əbədi yaşıllığını.
Neçə ömür, neçə tale
soyuqda əyninə geyib,
acanda doyunca yeyib
minnətsiz qayğını,
yaxşılığını.

Dədə çinar!
Əbədi ucalığını,
müdrük qocalığını qısqanırlar
hələ də...
Sən göy üzüylə
söz-söz,
Yarpaq-yarpaq pıçıldaşırsan;
Qorxun yoxdu,
qısqanclıq adlı
"qasırğa"dan, "zəlzələ"dən...

Vicdanlarını kötük kimi
qoyub ayaq altına,
Bir ovuc nadan
dırmanmaq istəyir
yaşıl misralarının
sehirli ovqatına.

Dədə çinar!
Bir ovuc nadanın şiltaqlığına

sətir-sətir,
misra-misra
gülümsəyir yarpaqların.

"Mübarizə bu gün də var" -
şimşəklər sənin qələmin,
ulu göylər vərəqlərin...

Dədə çinar!
Hikmətindən hürküb qaçan
yenə qaçır sənə sarı.
Tarix bilir, aşılmazdır
Rəsul Rza qüdrətinin
Söz qalası, söz hasarı!...

II

Qürbətdə qalan
Vətən torpağı tək
ürəklərin küncündə
üşüyür "qayğı" sözü.

Şuşada
şəhid olmuş
heykəllər kimi
pyedestalından
aşırılıb qayğı özü...

Sən göylərə üz tutandan
Qayğı sözü
qalıb yetim, Dədə çinar,
Meşin-meşin qapılarının
kandarında

bu vətənin harayı tək
qayğı özü
düşüb, itib, Dədə çinar.

III

Qayğı bulaqları sənsiz quruyub,
Yarpağı saralıb yaxşıqların.
Alın yazısına indi qar yağır,
Yuxusu qarışıb yaşıllıqların.

Ümid kövşənləri yulğun bitirir,
Bazarda asılıb söz qəndilləri.
Nakam şairlərin məzarı üstə,
Ürəyi partlayıb qərənfillərin.

Arxivə atılıb qayğı kitabı,
Minnət xaltasını taxıb yaxşıllıq.
Nadanlıq papağın yan qoyub gəzir,
Urvatlı kişiyyə dönüb naşılıq.

Şeir torbasıdır qəzetlər indi,
Çatıb həftəbecər vədəsi, Dədə.
Kimə başsağlığı verim, bilmirəm,
Ölüb sözüümüzün dədəsi, Dədə.

Zamanın hərəcayı küləyi əsir,
Yaman uralanıb söz zəmiləri;
Sözün yas yerində bəzənməkdədir,
Bu söz xalaları, söz əmiləri.

Çayırlar altdadır hikmət dəhnəsi,
Haqqın, həqiqətin boğulur səsi.
Kasıb daxmalarda çörək əvəzi
Süfrəyə göz yaşı qoyulur, Dədə.

Nadanlar, naşılar keçirlər başa,
Nə sözə məhəl var, nə yalvarışa.
Həqiqətin xışı ilişib daşa,
Boynum güc vurmaqdan yolulur, Dədə.

Şeytan papaq tikir öz bazarında,
Dözüm də can verir döz bazarında.
Hamı məzələnir söz bazarında,
Nəsimi təzədən soyulur, Dədə.

IV

Dədə çinar,
köksündə bitdiyin torpağın
ağrısı keçir,
Göylərə baş çəkən
ucalığınan,
yarpaq-yarpaq misralarının
yaşillığından,
budaq-budaq qollarından,
üzü gələcəyə gedən söz yollarından...

Dədə çinar, bu torpaq
"Rənglər" in naxışından,
Oğlun Anarın
alın qırışından,
nəvələrinin,
nəticələrinin baxışından keçir...

Dədə çinar,
ruhundan keçir
bu torpaq ağrısı,
bu yurd ağrısı.
Bu ağrıdan misra-misra
qırışır, qarışır
"Rənglər" in yuxusu.
Yarpaqlarının
yaşılığını üşüdür,
bir parça
vətən torpağının
qürbət qoxusu...

Yollar çidarlanıb, Dədə
Gözünü yığıb yollardan,
yolları yığıb gözüne
şəhid məzarı.

(Bu vətən
başdan-başa
şahid məzarı)

Çadırlar içində
nömrəsiz çadırdı
"zəfər" kəlməsi.
(Qorxuram bu söz
kəndimizdə
Zəfər əminin
xoşuna gəlməsin).

Ağlayır şəhid məzarı
üşüyür nömrəsiz çadır...
Yerdə kömək yox,
göylərə sən yaxınsan, Dədə,
Bu yurdun dərđini
Tanrıya çatdır...

V

Didərgin düşübdü Vaqifin ruhu,
Hər daşda çırpınır bir şəhid canı.
Şuşa bulağının hiçqırığında,
Natəvan qəzəli yolur saçını.

Qarabağ atları kişnəmir daha,
Baxıb Pənah xanın ruhu göynəyir.
Vidadi söykənilib öz başdaşına,
Kövrələ-kövrələ bayatı deyir.

Hünərdən yıxılıb hünər yolları,
Qeyrət qılincimin düşüb tiyəsi.
"Sənsiz" buz bağlayıb dodaqlarında,
Sınıb, çiliklənilib Bülbülün səsi.

Harayı mərmə tək qəlpələnilibdi,
Qalıbdır özündən aralı Laçın.
Qara taleyinə əsir düşübdür,
Qartallar oylağı, yaralı Laçın.

Qəbrini saz kimi basıb bağrına,
Şəmki başdaşına təzana çəkər.
Qəm dolu dağlara dirsəklənərək,
Özündən-özünə baxır Kəlbəcər.

Ağdamın yolları yaman üşüyür,
Doğma iz axtarır, bir az isinə.
Hıçqıra-hıçqıra axan bulaqlar,
Təşnədir Qədirin zənguləsinə.

Susur, cıncırını çıxara bilmir,
Qardaşa hay vermir Urmiya, Gilan.
Cəbrayıl səbriylə qolboyun olub,
Dişini-dişinə sıxıb Zəngilan.

De, harda qalıbdır, Dədə, ay Dədə,
O ağ yapıncılı, o bəyaz atlı.
Qara gəmi kimi qara bəxtini -
Minib göz yaşında üzür Qubadlı.

Dərdli misralarla silir gözünü
Dədələr dədəsi ulu Füzuli.
Bağdadda qəbrindən çıxıb yol gəlir
Adı əsirlikdə qalan Füzuli.

Mərmilər tökülür, qəlpələr yağır,
Buğlanır dağların, daşların ahı.
Bir bulaq gözüne yıxılıb ağlar,
Dözümün, təmkinin, səbrin günahı...

VI

Alın yazısı tək yurdun alınına,
Dədə, səngər-səngər yazılan bizik.
Barıt tüstüsündə, mərmi odunda
Ömrü qəlpə-qəlpə qazılan bizik.

Sərdik gözüümüzün yuxularını
Körpələr uyuyan beşiklər üstə -
Sevgi məktubları yazdıq gecələr
Saçları pərişan küləklər üstə.

Darıxma, ay Dədə, darıxma daha,
Qeyrət libasını geyib oğullar.
Qanımızda axan "Cəngi" səsiylə
Qələbə himninə köklənib yollar.

Bizim itiyimiz ömür-günsə də,
Bizim qazancımız bu vətən oldu.
Yaramızdan axan hər damla qandan
Elə bil təzədən vətən doğuldu.

Vətən sevgisindən çöllərə düşdük,
Yurdun sal qayası, düzü Vətəndi.
Ömrə şərəf verən yurd savaşında,
Ay Dədə, ölümün özü Vətəndi.

Vətən məhəbbəti, yurd məhəbbəti,
Ürəklər isidən ülvi duyğudur.
Vətən əsgərinin ömrü, ay Dədə,
Vətənin boynunda gözümucuğudur.

Budur təvəqqəməiz, ismarıncımız,
Göndər şeir dolu sovqatımızı.
Təzələ, ay Dədə, misralarınla
Döyüş ruhumuzu, ovqatımızı...

VII

Yaddaş daşqını...
Səbrin edam yeri.
Dərdin qapısında
kişnəyən ümid;
Yolların
üzünə dəyəən sillə...
Və bir də
sənə yazdığım
son məktubun
son sözü...

Dədə çinar!
Sənin ucalığının
ətəyini öpür misralarım;
ruhuma
yaşilliq hopsun deyə,
yaxşılıq hopsun deyə.

Gözün aydın, Dədə!
Hər zaman öndəsən
təzə söz,
yeni fikir adlı yollarda.
Ulu sözün ucalığından
boylanırsan,
ümidim
görünürmü oralarda?!

2002

NAR AĞACININ GÜLÖYŞƏ YUXUSU
(poema)

Əli Kərimin unudulmaz xatirəsinə

I

Sözün
İnfarkt günüydü...
Ağrıdan ürəyini tutub
varaqlar üstə
yığılmışdı misralar...
Rəngi avazımış duyğuların
kırpiklərindən asılmışdı
əcəl portreti...

Gecənin
qara gözləri üşüyürdü
pəncərədə hıçqıran
lampa işığında...

Üzü qıbləyə durmuşdu Əzrayıl
gözündə əcəl eynəyi,
qarşısında ümidlərin xəritəsi...

Uzaqlarda bir nar ağacının
gülöyşə yuxusu
38 yerdən çatladı...

O gün 38 yaşın köynəyi
dar gəldi
Əli Kərimin əyninə.

Allahın unutduğu adam

---

38 yaşın köynəyini geyəmmədi,
38 yaşın göynəyini geydi
Əli Kərimin ömrü...

38 yaşın
yuxusuna girmişdi. Əli Kərim...
Əli Kərimin
yuxusuna girmişdi
38 yaşın sərhəd dirəkləri...

Və xəstəxana divarları arasında
çatdı ona əcəl məktubu.

Dodaqlarındakı
uşaq təbəssümüylə höccələdi
"Əbədiyyət" kəlməsini.
Və Əli Kərimin içindəki
Əli Kərim pıçıldadı:

Alın yazımdan bir vergül düşüb...
Əcəl
dəvəsi ölmüş ərəbdir...
Burda yaşamıram daha,
Adım bu ömür üstə
xatirə lövhəsidir...

Vaxtsız ölüm
heyrətdən alınını ovuşdurdu...
Xəcalətdən topuq çaldı
sükutun dili...

Paşanın, Azərin, Orxanın,
gözündən
özünü oğurlamışdı Əzrayıl.

Söz işığında islanmış ömrü
38 yaşın
zirvəsinə sərməyə
gəlmişdi Əzrayıl.

II

Ağrıya-ağrıya
son dəfə içindəki ağrıya
dirsəkləndi Əli Kərim.

Son dəfə
yazmadığı misraların
gözünü ziyarət etdi
Əli Kərimin dodaqları...

Və bir cüt göz yaşında
üzüb getdi,
getdi uşaqlığının
qoxusu hopmuş yerlərə...

Ağrıdan bağı çatladı
bir ovuc Göyçay torpağının.
Əllərini dizinə çırpdı çinarlar
Ustad Rəsul Rza şeirinin
misra-misra gözləri doldu.

Fikrət Qocanın içində
bir dost ağrısı
başıaçıq, ayaqyalın yüyürdü,
yüyürdü
bir ovuc
Göyçay torpağına sarı...

Neçə-neçə
dostun, tanışın
ürəyindəki xatirələri
göz yaşları dimdiklədi...

Əli Kərimin misraları
üzünə soyuq su çilənmiş
yuxulu uşaq kimi
diksiniib, hövülləndi
Əli Kərimin ölüm xəbərinə...

III

Sözün
infarkt günüydü...
Ömrünün yaşanmamış günlərini
sözlərin, misraların
arasına qoyub,
ölümün
xətrinə dəymədi Əli Kərim...

(Kimin xətrinə dəymişdi ki?...)

Paşanın, Azərin, Orxanın,
oyuncaqlarını oyatmasın deyər
barmaqlarının ucunda
çıxdı qapıdan
Əli Kərimin ölümü.

Bir masanın
sukutuna daşdı
herətdən gözü ağarmış varaqların
bəyaz hıçqırığı...

Bir qələm inidədi
yazağzı kəsilmiş
çinar budağı kimi.

Qırmızı-qırmızı
adamın üzünə duran zamanın
qorxusunu, hürküsunü,
almayanaqlı,
ehtiyac ağırlarını,
nimdaş köynəkli
ümid nağıllarını
və qədəh-qədəh
içdiyi
dərdi, kədəri,
neçə-neçə
qəza-qədəri
ömründən, yaddaşından
çırpıb
Göyçaya üz tutmuşdu
bir ovuc Göyçay torpağı...

Göyçayda
nar ağaclarının
alov-alov çiçəkləri,
Əli Kərimin ölümünə
üsyən bayrağı qaldırmışdı.

İndi qürbətdə
qalan yurdlarımız
həsərət bayrağı
qaldıran kimi...

IV

38 yaşın qapısını açdım,
Əli Kərim,
Salamlaşdım ömrümün
Əli Kərim yaşıyla...
Bu qərib dünyada ümidlərin
qürub çağ,ı,
könlümdə çiçəklədi
sözün Əli Kərim qoxusu....

Anladım, Əli Kərim, anladım...
iynənin ucu boyda belə
yox imiş Əli Kərimin
ölüm qorxusu.
İndi 38 yaşın
bir küncündə oturub,
xəyalınla dərdləşirəm
köhnə dost kimi...

Bilirsənmi, Əli Kərim,
elə sən gördüyündür,
hələ də
yarpaq tökməyib
dünyanın ehtiyacları...

Kölgəsində yenə
səbrini günə verir
yurdun fağırları,
yurdun acları...

Gözün aydın, Əli Kərim,
Vətən bir oğul doğdu,
Azadlıqdır adı...

Məktəb yaşını ötüb,
məktəbə getmir hələ,
yaman çəlimsiz uşaqdı...

Bir köynək
arıqlayıb Vətən,
suları bir ovuc qarayıb,
dağları
bir qarış batıb yerə.

Qəbir-qəbir oğulları
kürəyini
torpağa söykəyib,
təsəlli verir qərənfillərə...

Səsimizdə,
Sözümüzdə
ilməsi qaçıb
Vətən sevgisinin...

V

Sən yoxsan artıq...
bir ovuc
təsəlli səpilib
sənsizliyin üzünə.

Yenə gün çıxır,
axşam düşür...
ancaq sənsizliyindən
bir misra uzaq
demədiyən bir misra üşüyür.

Həyat
sovxa medal kimi
asılb o misradan...

Ruhun şad olsun, Əli Kərim!
Hələ də söziün
canını, qanını isidir
Əli Kərim havası.

Və bir ovuc
Göyçay torpağıdır
Əli Kərimin son misrası...

2002

VƏ

BİR MİSRA

MƏN

Neo-poemalar

EMİQRANT MÖHÜRÜ
(neo-poema)

I

Küçə
hürür üstümə.
Addım səslərim
ayaqlarımı
vurub qoltuğuna qaçır...

Sən mələk olmadığın kimi
mən də
şeytan deyiləm,
küçə qadını...

Boş durma,
nimdaş həyanla süpür
xəyyalarındakı
çiliklənmiş çağa səslərini...

II

Qəh-qəhə daşqını
dərəcək baxışlarını,
Küçələr
duruşunu tüpürəcək...

Və hardasa bir qadın
Səhərədək arıtlayacaq
ərinin bəhanələrini...
Ya da əksinə...

III

Küçələr
it kimi ləhləyir...
Tər damır
addım səslərinin alnından...

Qarşısındaki səkidə
can verir bir ovuc
solğun qadın təbəssümü.

Hardasa
bir küçə qadını
çantasını eşələyir:
- Axı harada qoydum
bu zəhrimarı...

IV

Küçələr
addım səsləriylə yazılmış
məktublardır...

Höcələyə-höcələyə
oxuyur ay işığı...
Sənin addım səslərin
oxunmur, küçə qadını...

Bağışla ay işığını,
eynəyini itirib...

V

Hövsələsi daralmış
bir qadın ayaqqabısı
qarı kimi döyür səkini...

Gecikmiş məktubdur
əylənən məşin...

VI

Gecə
xoşbəxt qadın kimi
qaranlığı əmizdirir
ay işığında.

Fəxri qaravulda dayanan
ağacların üzündə
ata təbəssümü...

VII

Qadın küçədir,
təkcə adilər deyil
şahların, peyğəmbərlərin
iməklədiyi küçə...

Gözündə
küçələr iməkləyir,
küçə qadını...

VIII

Təzə qəbir üstə
səpilmiş
qərənfillər kimi
küçənin sükutuna
dağılıb
çiliklənmiş çağa səsləri...

IX

«Tanrı bağışlayandır»
bu nimdəş təsəllidə
güzgülənir küçələr...
Tövbə qapısında
futbol oynayır
bir dəstə uşaq.

Onların
tale kitabında
emiqrant möhürüdür
«ata» sözü...

2002

BOMJ
(neo-poema)

I

Başı
qıbləsiz kəsilmış
toyuqdur
döyüşçü xatirələri...

Bir qaçqın uşağın
göz yaşında qaynadılmış
toyuqlara
dən səpir
bir şəhid məzarı...

Və uzaqlarda
süküt gövşəyir
döyüşçü silahı...

II

Torpaq dənizində
yelkənini qaldırır
hara gedir
bu qərənfil açmış qəbir?!

Qəfil başlayan
sual yağışları altında
bir bayraq islanır...

Qərib-qərib
ləpələnir
yaddaş gölməçələri...

III

Qışın oğlan çağında
Murovda
istidən yaxasını açıb
döyüşçü yuxuları...

Və tanrı hədiyyəsidir
döyüşçü yuxusuna
qonmuş
xanım əllər...

IV

Döyüşçü dostu
yarıncısını çıxarıb
atdı
yuxusunun üstünə...

Dodağındakı
azəri qızının
adı üşüməsin.

V

Gecə
gözünün acısını
almışdı
tətiklər üstə

Üfüqlərin
süd dişi
tumurcuqlayırdı.

İlxı-ılxı
kişnəyirdi
yurd yerləri...

VI

... Ümidin
o üzündəki dərədə
üz-üzə gəldi
bir ovuc gavurla...

Son gülləsini də
bayraq kimi
sancdı
bir gavur sinəsinə...

Uzaqlarda
bir bayraq
gülümşəyirdi...

VII

Sonra
ürəyini ovcuna alıb
qumbara əvəzi
tulladı...

Hərəkətsiz bir əlin
barmaqları arasından
şəhidlik damcılayırdı...

VIII

Adsız dərələrə
səpələnmiş
mamırlı daşlar
bir döyüşçü ürəyinin
qəlpələridir...

General qoxusu
verir
məmləkətin
döyüş muzeyi...

IX

Qapanmamış gözlərin
qisas alovu
kişnəyir...

Tanrım,
ətəyini çək,
mələklərin qanadı yandı...

X

Paytaxt binaları
əzan səsiylə
əl-üzünü yuyur...
Üzüquylu yıxılıb
bir parça torpaq,
burnu qanayıb
əhləd daşının...

Vağzal ətrafında
dolaşan
«bomj»dur
döyüşçü nəğmələri...

XI

Oğul qəbrini
qara dəsmal kimi
sıxıb gözlərinə
bir ana duası.

Torpaq
xəcalətdən tökülür
barmaqları arasından...

XII

Susmaq
dərdin o üzüdür...
Susmamağın
rəngləri qarışıq...

Və daşları
asmaq lazım deyil
həqiqətdən
danışdığına görə...

2002

XURMA AĞACININ GÖZ YAŞLARI
(neo-poema)

I

Mərmi alovunda
islanmış əzan səsinə
qurutmağa yer yoxdur...

Göy üzünü cırmaqlayır
məscid minarələrinin
doluxsunmuş sükutu...

Mələklər
səbr kitablarını
varaqlamaqda-
yaralı ərəb susuzluğunu...

II

Xurma ağacının
içində
mərmi-mərmi
yarpaqlayıb
2003-cü ilin aprel ayı...

İraqlı körpələrin
gözündən
damcılayır Bağdad...

III

Qoca ərəb
kürəyinə aldığı
nəvəsindən soruşur:
- səngərin necədir, oğlum?

Cavab əvəzi
qırmızı-qırmızı
qar yağır
səngərin yaxasına...

Son dəfə çiçəkləyir
qoca ərəbin
dodaqları:
«Həbibim, fəsli-güldür bu...»

IV

Qum saatıdır
səhrələr...
Qolunda
gəzdirə bilməzsən,
ingilis əsgəri...

Öldürdüyün
qoca ərəbin köksündə
hələ də çıqqıldayır
nifrət saatı...

V

Bir xurma ağacının
dizlərini qucaqlayıb
için-için ağlayır
iraqlı körpənin
tənhalıği...

Tanrının
istirahət günüdür...

VI

Susuzluqdan
dodaqları çatlayıb
ümid küləklərinin...

Ağzına su alıb
Fərat çayı...
Göz yaşında
güzgülənir
«Allahu-əkbər» nidası...

VII

Ölümün
yanağına çökmüş
qızartı
iraqlı əsgərin
öpüş yeridir...

Ölüm düşməndən
həyalıdır,
ey xurma ağacı...

VIII

Qumlu səhraların
yaddaşını çimdikləyir
mərmi karvanlarının
zınqrov səsi...

Dünya kitabxanalarından
çıxıb
qaçmaq istəyir
«Min bir gecə» nağılları...

IX

Üzü qibleyə
durub
xurma ağacının
içindəki hönkürtü...

İngilis əsgəri
şirin xurma kimi
yeyir
xurma ağacının
göz yaşlarını...

X

Azadlıq təndirində
kütə gedən
kündədir
iraqlı əsgərin
son nərəsi...
Üzüquylu yıxılıb
Tanrını

torpaqda axtarır
yaralı ərəb...

Ən uzaq yoldur
«Bəqərə» surəsi...

XI

Tanrının
istirahət günüdür...

Bəxtini qoltuğuna vurub
qoca Bağdad...

Xurma ağacının
göz yaşları
«Qarabağ şikəstəsi»dir...

XII

Dizəcən sükuta
batıb
azadlıq harayı...

Saat kəfkiri kimi
havada yellənir
ingilis tankının
lüləsi...

Əbəbiyyat vaxtıynan
saat neçədir,
cənab Əzrayıl?!

aprel 2003

DİLƏNÇİ
(neo-poema)

I

İştahamı küsdürür
tavada qızardılmış
ümid nəğmələri...

Ehtiyacın
dişini qurdalayır
əl atdığım
saman çöpü...

II

Torpağın ağzında
zədələnmiş
süd diş kimi
sızlayır məmləkət...

Azadlıq
xatirələriylə
əllərini silir
Mazut adlı
Diş həkimi...

III

Azadlıq küçəsində
üzən
ingilis gəmisinin
göyertəsindən
bir dəniz əl edir...

O dənizin
gözləri
bir küləkli şəhərin
xiffət pəncərəsidir.

IV

O dənizin
dimdiyində
mazut qoxulu
məktubdur
bu şəhər...

Babalarının yazdığı
bu məktubu oxumağa
ingilis dilini öyrənir
Qeyrət adlı oğul...

V

Üzür
ingilis gəməsi,
göyörtəsindən
bir yaylıq düşür,
Azadlıq küçəsinin
yaddaşına...

Dəniz gözlərinin
rəngini
büküb
bu yaylığa...

VI

Yaddaşı qanayır
Azadlıq küçəsinin...

Xatirələr
cıırmaqlayır
asfaltın üzünü...

Bir ovuc qan
sıçrayır
yaylıqda ləpələnen
dənizin rənginə...

VII

Küçənin ovucundan
bu qanlı yaylığı
dimdiyinə alır
bir əzan səsi...

Və ləpələnin
yaylıqda
dənizin rəngi,
ləpələnin
yaylığa çilənmiş qan,
ləpələnin
yaylıqdaki əzan səsi...

VIII

Ehtiyacın
dişləri arasındakı
saman çöpünün
göz yaşları
çığırışan
qağayılar tək uçdu...

Uçdu
bir ingilis gəmisinin
arxasınca...

IX

İngilis gəmissi
kimsəni vecinə
almadan
Azadlıq küçəsinin
bağrını yarıb
üzməkdə...

Asfaltın üstündə
bulanıq gölməçədir
ölü balıqların səsi...

X

İngilis gəmisinin
göyərtesində
yol gedən
dənizin
yosun kipriklərinə
göz yaşı qondu...

Bir qırılmış
saman çöpü
üzürdü
bu göz yaşında...

XI

Yavaş-yavaş
uzaqlaşdı
ingilis gəmisi...

Uzaqlaşdı
acı
xatirə kimi...

XII

Azadlıq küçəsinə
düşən yaylığın
rəngləri

ac sərçə kimi
dimdikləyirdi
bir-birini...

XIII

O dənizin alını
O yaylığın rənglərini
O əzan səsinin nurunu
öpdüm...

Və söykəndim
içimdəki
çidarlanmış
döyüşçü nəğməsinə...

XIV

Qanımdan
Vətən qoxusu
gəlirmi,
misralarımın
arasında dolaşan
qızılbaş ruhu?!

XV

Göz yaşları dənizlərin,
Bayraqlar yaylıqların,
Nalələr əzan səslərinin
bakirəliyidir...

XVI

Gördüm,
Ömrün
sahilində oturmuş
qosa dilənçi
ovcuna pıçıldayırdı:

- Axı burada
bir
dəniz vardı...

2001

CƏNUB UŞAĞI
Z.Ə üçün

I

Dəmirağacı-
torpağın tanrıya yazdığı
son məktubdur...

İnanmırsan, oxu
gövdəsində yeriyən
zərdüşt sətirlərini...

II

Və günəşi
tax gözlərinə...
baxışlarını üşüdəcək
hərflərin təbəssümü...

III

Bütün məktublar
üzü yuxarı uçmaqda...
çəkisindən
ölçüsündən
asılı olmadan...

Dadı qaçır misraların,
ürəyim,
bir ovuc qan səp
varaqlar ulasın...

IV

Bir ovuc günəş
susuz balıq kimi
çırpınır
dəmirağacı yarpağında
və sular
bakirəlik dadır...

V

Adəmin baxışları
dəmirağacı budağından
yarpaq-yarpaq dərir
Həvvanın gəlinlik
paltarını...

VI

Sular qəşş edir
qəzəblənmiş küləyin
yarpaqlara
«Sakit durun» deməsinə...

VII

Bir xəyal
şütüyüb keçir
zərdüşt sətirlərinin
arasından...

Və bir cənub uşağı
paytaxt gecələrinin
qəribliyini
siqaret kimi çəkir...

VIII

İçində bitən
dəmirağacının
budaqları arasından
bir cənub uşağı
əl uzadıb
ulduzların portağal
qoxusuna...

Gözündə
portağal ağacıdır
göy üzü

IX

Son məktubuna
cavab almayan
torpaq
mətbuat konfransı
keçirir
sükut dilində...

Və paytaxt qəzetlərinin
manjeti:

«Tanrı məktub oxumur...»

X

Və bir cənub uşağı
portağal kimi soyur
içindəki heyreti...

Kədarli baxışlarından
portağal qabıqları
beləcə tökülür:
«Tanrının mətbuat xidməti
burdaymış, qoca Zərdüşt...»

XI

Cənub uşağının
yaddaşı
məktub meşəsidir...

Heyrətdən
qaşını çatıb
Afrika cəngəllikləri
məktublərin
içindəki
pələng nəritisinə...

2003

MÜNDƏRİCAT

BİR MİSRA AZADLIQ

Narıncı rəngli söhbət.....	4
Müqəddəslik.....	5
Təcavüzün rəsmi.....	6
Aksioma ritmi.....	7
Konturun yoxluğu.....	8
Dörd sualın cavabı.....	9
Təhqir olunmuş ölüm.....	10
Yaşamaq düsturu.....	11
Köhnə yol qeydləri.....	12
Mütaliyə.....	13
Natürmort.....	14
Düşüncə yolu.....	15
Yorğunluq.....	16
Uşaqlıq dostuma.....	17
Çöl eskizləri.....	18
Sənin bilmədiklərin.....	19
Unudulmuş yollar.....	20
Eynəkli məmləkət.....	21
O uşaq.....	22
Günahın ekologiyası.....	23
Təzad kabusu.....	24
Balıqçılıq həyatı.....	25
Azadlığın tənhalığı.....	26
Tale deyilən budur.....	27
Roman mövsümü.....	28
Atlı.....	29
Zarafat bir yana.....	30
Sərçə balasına məktub.....	31
Qapılar.....	32
Yadımdadı.....	33

Allahın unuduğu adam

Yaddaş küçəsi.....	34
Pəncərəmiz.....	35
Dəniz bilmir.....	36
Ağacın həsrəti.....	37
Dünyanın işləri.....	38
Gözümün qabağında.....	39
Tənhalıq panoramı.....	40
Təmizlik.....	41
Ehtiyacın prelüdü.....	42
Axtarış.....	43
Sınıq pəncərə.....	44
Sağlamlıq uverturası.....	45
Rəqəm ömrü.....	46
Kibrit çöpüylə söhbət.....	47
Görmə qabiliyyəti.....	48
Anamın səsi.....	48
Dilimin ucunda.....	49
Daş atan.....	50
Mərdlik təhlükəsi.....	51
Hekayə.....	53
Son məktub.....	54
Külqabı.....	54
Dərdin söhbəti.....	55
Güzgü.....	55
Kasıbın yuxuları.....	56
Azadlığa parodiya.....	56
Zəng.....	57
Daş.....	57
Xatirə kölgəsi.....	58
Başdaşının ayağı.....	58
Sakit üfüqlər.....	59
Bəxtim kişnəyir.....	59
Ömrümün içində.....	60
İstefa.....	60

Səbrin sərhəddi.....	61
Sükutun nəfəsi.....	61
Günlərin tozu.....	62
Kölgə.....	62
Əcəlin köksü.....	63
Bir qarış ümid.....	63
Sükut məktubu.....	64
Bir dəniz uçdu.....	64
Ayaq izləri.....	65
Sükutun xətinə.....	65
Bəhanə.....	66
Üz.....	67
Altıncı fəsil.....	68
Sözün dili.....	69

BİR MİSRA VƏTƏN

Cıdır düzündən reportaj.....	71
Səngər həyatı.....	72
Ağrı.....	73
Bir ovuc intiqam.....	74
Evimizin yolu.....	75
Barmaq.....	76
Yolları qaldırın ayağa.....	77
Giley.....	78
Atamın məktubu.....	79
Yurd həsrəti.....	80
İnam.....	81
Nimdaş paltar.....	82

BİR MİSRA SƏN

Sənsizlik romanı.....	84
Həsrət rəngi.....	85

Allahın unuduğu adam

Unudulmuş sətirlər.....	85
Kibrit çöpü tək.....	86
O qızın gözləri.....	86
Küçənizin ətəyi.....	87
Yaylıq kimi.....	87
Sənsiz yaşamaq.....	88
O gözəl qadına.....	88
Xatirə dəftəri.....	89

SONETLƏR ÇƏLƏNGİ

Dərd simfoniyası (sonetlər çələngi).....	91
Tənhalıq rəngləri (sonetlər çələngi).....	106
Özümə məktublar (sonetlər çələngi).....	121

POEMALAR

Qan yaddaşının kişnərtisi (poema).....	137
Çinar simfoniyası (poema)	
Ustad Rəsul Rzanın əziz xatirəsinə.....	152
Nar ağacının gülöyşə yuxusu (poema)	
Əli Kərimin unudulmaz xatirəsinə.....	163

VƏ BİR MİSRA MƏN

Emiqrant möhürü (neo-poema).....	172
Bomj (neo-poema).....	176
Xurma ağacının göz yaşları (neo-poema).....	181
Dilənçi (neo-poema).....	186
Cənub uşağı (Z.Ə üçün).....	193

Balayar Sadiq
(Əliyev Balayar Sadiq oğlu)
“Allahın unuduğu adam”
(Şeirlər və poemalar)

Azərbaycan dilində
Bakı “YAZIÇI” nəşriyyatı - 2010, 202 səh.

Nəşriyyat direktoru: **Şəmsi VƏFADAR**
Məsul redaktor: **Gülnarə MƏMMƏDOVA**

Kompüter tərtibatçısı, dizayner və texniki redaktoru: **Ələsgər HÜSEYNOĞLU**

Mətni yığdılar: **Fatimə HƏMİDOVA**
Zərifə BAĞIROVA

Korrektor: **Günəl MƏMMƏDZADƏ**

Yığılmağa verilmişdir: 05.01.2010
Çapa imzalanmışdır: 25.01.2010
Kağız formatı: 60x84 1/16
Fiziki çap vərəqi: 16
Mətbəə kağızı: № 01
Sifariş: № 102 Sayı: 1000 nüsxə
Ofset üsulu ilə çap olunmuşdur

*Kitab “YAZIÇI” nəşriyyatında yığılıb, səhifələnmişdir,
Ünvan: Bakı, Mətbuat pr. 24,
Telefon: (99412) 510-79-94, (99412) 510-68-49*

Allahın unutduđu adam
